

Eiel Viitala

Rumpusettisoiton alkeisopas

Kuvanuotit oppimisen tukena

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikki, ylempi AMK

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

1.5.2017

Tekijä(t) Otsikko	Eliel Viitala Rumpusetisoiton alkeisopas – Kuvanuotit oppimisen tukena
Sivumäärä Aika	45 sivua + 1 liite 1.5.2017
Tutkinto	Musiikki, ylempi AMK
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi (ylempi AMK)
Ohjaaja(t)	Helena Tuomela, FT Mika Säily, FM
<p>Kehittämistyöni tavoitteena oli luoda rumpusetisoiton alkeisopas, jonka avulla jokainen vasta-alkaja pääsisi mahdollisimman nopeasti alkuun. Oppaan harjoitukset ovat laadittu siten, että niitä voi soittaa, vaikka ei vielä osaisikaan lukea nuotteja tai omaisi aiempaa kokemusta musiikista. Työni kohderyhmät muodostuvat kaiken ikäisistä vasta-alkajista, kuten esimerkiksi lapsista, nuorista ja aikuisista. Opasta laatiessani otin myös huomioon erilaiset oppijat, joilla esiintyy esimerkiksi lukihäiriötä tai motorisia vaikeuksia.</p> <p>Havaitsin opetustyössäni, että vasta-alkajien ensimmäiseksi ongelmaksi muodostuu moniäänisen rumpusettinuotin lukeminen ja soittaminen. Lisähaasteita saattaa usein tuottaa myös se, että soittaakseen nuotista täytyy oppilaan hallita kolmea tai neljää raajaa samanaikaisesti. Tutkin lisäksi muita tällä hetkellä saatavilla olevia rumpusetisoiton oppaita ja huomasin, että vastaavanlaista kuvanuotteihin perustuvaa rumpusetisoiton alkeisopasta ei ole vielä kirjoitettu suomeksi.</p> <p>Kehittämistyöni tuloksena syntyi rumpujensoiton alkeisopas, joka perustuu selkeisiin ja suurikokoisiin kuvanuotteihin. Kuvanuottien lisäksi opas sisältää erilaisia rytmitavuja ja –sanoja, jotka helpottavat oppimista. Samat harjoitukset ovat merkitty myös yleisesti käytetyillä rumpunuoteilla, jotta nuotinlukutaidon karttuessa oppilaan on mahdollisimman vaivatonta jatkaa vaativampiin harjoituksiin. Opas on ensisijaisesti suunniteltu julkaistavaksi perinteisenä painettuna oppaana mutta pohdin myös, voisiko oppaasta tehdä tulevaisuudessa digitaalisen version. Opas on laadittu vektorigrafiikkaan perustuvalla Adobe Illustrator –ohjelmalla.</p>	
Avainsanat	musiikkipedagogiikka, rummut, alkeisopas, kuvanuotit

Author(s) Title	Eliel Viitala Beginner's Guide to Drum Set - Figure Notes
Number of Pages Date	45 pages + 1 appendice 1 May 2017
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music
Instructor(s)	Helena Tuomela, PhD Mika Säily, MA
<p>As my research and development project, I created a beginner's guide to drum set which doesn't require any music reading skills or previous experience in music. My goal was to write a guide which helps beginners to get started as quickly as possible. The book is designed for beginners of all ages, such as children, teenagers and adults. I have also considered the needs of students with different learning difficulties, such as dyslexia, and students with motor challenges.</p> <p>I have noticed that the first problem for drum set beginners is to read and play polyphonic drum notation. In addition to playing the drums, the student must master the coordination of several limbs simultaneously. I also studied other Finnish drum set books and noticed that there are no other drum set schools that are based on figure notes.</p> <p>The guide that I created contains also different kinds of rhythm syllables and words which help the student to learn the beats. The exercises are also written using the general notation systems so that the transition from the figure notes to general notation will be easy and effortless. The guide is primarily designed to be published as a printed book, but I will also contemplate whether the guide could be converted into a digital version in the future. The guide was drawn using the Adobe Illustrator.</p>	
Keywords	music pedagogy, beginner, drums, figure notes

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kohderyhmät	2
2.1	Lapset	2
2.2	Murrosikäiset	3
2.3	Aikuiset	3
2.4	Musiikinopettajat	5
2.5	Erilaiset oppijat	5
2.5.1	Nuottilukihäiriö	5
2.5.2	Motorisen oppimisen häiriöt	7
3	Nuotit	8
3.1	Nuottikirjoitus	8
3.1.1	Rumpunuotit	8
3.2	Tabulatuurikirjoitus	13
3.2.1	Rumputabulatuurit	13
3.3	Kuvanuotit	14
4	Rummut haltuun! – Rumpusetisoiton alkeisopas	17
4.1	Soittoasento ja kapulaote	17
4.2	Rumpusetin osien esittely	17
4.3	Harjoitukset	18
4.3.1	1/8-, trioli-, 1/16- ja shuffle-komppi	18
4.3.2	Monipuolinen oppimateriaali	19
4.4	Rumpukomppien puolittaminen ja yhdistäminen	20
4.5	Rumpukomppien säveltäminen	21
4.6	Laskeminen ja tavuttaminen	23
4.7	Hakaset	28
4.8	Rumpufillit	28
4.9	Rajaaminen – mihin opas loppuu?	30
5	Oppaan toteutus	31
5.1	Adobe Illustrator	31
5.2	Kuvakkeiden piirtäminen	32
5.3	Kirjaintyyppi	33
5.4	Taitto ja asettelu	34

6	Projektin tuloksen esittämistapa	36
6.1	Painettu vai digitaalinen materiaali	36
6.2	E-kirja	37
6.3	Magneettitaulu	38
7	Pohdinta	39
	Lähteet	43
	Liitteet	
	Liite 1. Rummut haltuun! Rumpusetäisoiton alkeisopas (sisältö salattu)	

1 Johdanto

Sain ajatuksen rumpujensoiton alkeisoppaan kirjoittamisesta ensimmäisen kerran vuonna 2013 opettaessani eri ikäisiä vasta-alkajia, joilla ei ollut nuotinlukutaitoa eikä aiempaa musiikillista kokemusta. Havaitsin opetustyössäni, että aloittelevien rumpaleiden ensimmäiseksi ongelmaksi muodostui moniäänisen rumpukomppinuotin lukeminen ja soittaminen. Yhdistelmä saattaakin tuntua hankalalta, sillä muodostaakseen rumpukompin, täytyy oppilaan hallita kolmea tai neljää eri raajaa samanaikaisesti ja lisäksi lukea nuottia, joka voi näyttää aloittelijan silmissä vain ristien ja pallojen sekamelskalta. Totesin myös, että vastaavanlaista rumpusetisoiton alkeisopasta ei ollut vielä tehty suomeksi, joten ryhdyin vähitellen laatimaan lyhyitä komppiharjoituksia oppilailleni. Tavoitteenani oli kirjoittaa opas, jonka avulla jokainen vasta-alkaja pääsisi mahdollisimman nopeasti alkuun ja jonka soitettuaan oppilaan olisi helppo jatkaa vaativampiin harjoituksiin.

Nuottien opettelun sijasta kirjassa lähdetään liikkeelle yksinkertaisista kompeista, jotka ovat merkitty selkeillä, rumpunuotteja muistuttavilla symboleilla. Komppiharjoitusten tueksi olen laatinut erilaisia tavuja ja rytmisanoja, joiden tarkoituksena on auttaa oppilasta hahmottamaan soitettavia harjoituksia. Lisäksi merkitsin harjoituksiin rumpukompit myös yleisesti käytössä olevilla rumpunuoteilla, jotta siirtyminen nuotteihin olisi mahdollisimman vaivatonta ja sujuvaa. Monipuolisten soittoharjoitusten lisäksi kirja sisältää myös selkeät kuvalliset ohjeet soittoasunnoista, kapulaotteista ja soittovälineiden käytöstä.

2 Kohderyhmät

2.1 Lapset

Suurin osa aloittavista rumpuoppilaistani on yleensä 6-10-vuotiaita lapsia, joilla ei välttämättä ole vielä nuotinlukutaitoa. Opettaessani heitä olen havainnut, että rumpujensoiton aloittaminen moniäänisistä komppiharjoituksista on monelle lähes mahdotonta. Sen sijaan nuorimmatkin oppilaat oppivat nopeasti lukemaan ja soittamaan yksiäänisiä nuotinlukuharjoituksia esimerkiksi pikkurummulla. Tutkimus osoittaaakin, että jo viisivuotias lapsi kykenee oppimaan monimutkaisiakin rytmejä ongelmitta, kun taas esimerkiksi neljävuotias tarvitsee vielä yksinkertaisia rytmejä ilman 1/8- ja 1/16-nuotteja (Pouthas 1996, 136).

Myöskään erilaisten tahtilajien hallitseminen ei monestikaan tuota ongelmia edes nuorimmille oppilaille. Olen havainnut, että vaikka oppilaat eivät tarkalleen vielä osaisi kertoa, mitä tahtilajimerkinnässä olevat numerot tarkoittavat, he pystyvät silti soittamaan harjoituksia, jotka ovat merkitty vaikkapa tahtilajiin 2/4, 3/4, 4/4 tai 6/8. 1970-luvulla tehtyjen tutkimusten mukaan käsitys tahtilajista kehittyi vasta 7-vuotiailla ja vahvistuu myöhemmin 9-vuotiaana. Tuoreimmat tutkimukset kuitenkin osoittavat, että jo 5-vuotiaat lapset kykenevät ylläpitämään annetun tahtilajin. Heiner Gembris arveleekin, että lasten lisääntyneitä rytmisiä kykyjä voisi ehkä selittää suuremmalla ja varhaisemalla massamedian vaikutuksella tai toisaalta taas aiempaa kehittyneillä ja tarkemmilla tutkimusmenetelmillä ja mittausvälineillä. (Gembris 2006, 134.)

Siirtyminen yksiäänisistä pikkurumpuharjoituksista moniäänisiin rumpusetiharjoituksiin saattaa silti olla haastavaa, vaikka harjoiteltavassa nuottimateriaalissa esiintyisikin samoja aika-arvoja kuin aiemmissa, jo opetelluissa pikkurumpuharjoituksissa. Kysyessäni oppilaalta, mikä harjoituksessa on vaikeaa, saan usein vastauksen, että nuotti näyttää sekavalta ja vaikealukuiselta. Joskus myös huomaan, että oppilas ei ehkä jaksa edes keskittyä nuotin lukemiseen, vaan soittaa jonkin kompin omasta päästään ja kysyy jälkeenpäin, menikö se oikein.

2.2 Murrosikäiset

Vastaavasti varhaisessa murrosiässä olevia oppilaita opettaessani olen huomannut, että haasteeksi saattaakin nousta kiinnostavan ja oikeanlaisen oppimateriaalin löytäminen. Murrosiän alkaessa tai joskus jopa aiemmin nuoren musiikin kuunteleminen sekä asenne musiikkia kohtaan muuttuu olennaisesti. Keskimäärin 10 ja 20 ikävuoden välillä nuoren musiikilliset mieltymykset irtaantuvat vanhempien ja opettajien musiikkimausta. Tällöin nuoren halu etsiä omat musiikilliset mieltymyksensä kasvaa, jolloin samaan aikaan ikätovereiden ja massamedian tarjoamat tuotteet ovat tärkeitä suunnannäyttäjiä nuorelle. (Gembris 2006, 142-143.) Joskus teini-ikäiselle oppilaalle saattaakin olla vaikeaa löytää oppimateriaalia, josta hän olisi tarpeeksi kiinnostunut ja jonka avulla hänen mielenkiintonsa soittamiseen säilyisi. Tästä syystä olen pyrkinyt sisällyttämään oppaaseeni myös ajankohtaisia rumpukompeja tämän päivän pop-musiikista.

Ottaen huomioon, että murrosikä on melko lyhyt verrattuna koko elämänkaareen, suurimmat muutokset musiikillisten mieltymysten suhteen tapahtuvat juuri silloin. Tätä aikaa pidetäänkin tärkeimpänä musiikillisen kehityksen kannalta, sillä murrosiän lopussa hankitut kuuntelutottumukset voivat pysyä hallitsevina läpi aikuisiän. (Behne 1986, 56; Dollase, Rösenberg & Stollenwerk 1986, 183; Holbrook & Schindler 1989; Lehmann 1994.) Heiner Gembris kehottaakin ottamaan musiikilliset mieltymykset huomioon musiikinopetuksessa (Gembris 2006, 146). Tällöin instrumenttiopettajan rooli saattaa nousta tärkeäksi; hän voi esimerkiksi tarjota oppilaalle jotain uutta ja mielenkiintoista kuunneltavaa, jota oppilas ei ehkä itse olisikaan löytänyt heti. Tätä ajatellen pyrinkin laatimaan oppaaseeni mahdollisimman monipuolisesti kompeja eri tyyllilajeista, jotka saattaisivat herättää kiinnostuksen oppilaassa.

2.3 Aikuiset

Lasten ja nuorten lisäksi soittotunneillani käy myös aikuisoppilaita, jotka haluaisivat aloittaa uuden harrastuksen tai kenties virkistää vanhoja taitojaan. Opasta laatiessani pohdinkin oppaan soveltuvuutta myös myöhäisiän musiikkikasvatukseen, jonka kysynnän voidaan olettaa jopa kasvavan tulevana vuosina. Tilastokeskuksen mukaan yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan nousevan nykyisestä 19,9 prosentista 26 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä (SVT 2017, www). On myös arvioitu, että vanhempi väestö on ikäänsä nähden aiempaa paremmassa kunnossa niin psyykkisesti kuin fyysisestikin, mikä taas edellyttää kulttuurisia ja poliittisia muutoksia, joiden vaikutukset

ulottuvat myös musiikkikasvatukseen. Työelämän päätyttyä ja perheveloitteiden helpottaessa ihmisellä saattaakin herätä kiinnostus sitoutua uuteen harrastukseen, jolla nähdään ajanvietteen lisäksi myös itsensä kehittämiseen liittyviä tavoitteita. (Laes 2013, 310-311).

Osa soittotunneillani käyvistä aikuisoppilaista haluaisivat aloittaa rumpujensoittoharrastuksen, mutta eivät ole ehkä koskaan soittaneet mitään instrumenttia. Tällöin lähtöasetelma saattaa olla vastaavanlainen, kuin vaikkapa 7-vuotiaan lapsen kanssa, mutta aikataulu voi olla tiiviimpi. Oppilas saattaa ostaa vaikkapa neljä soittotuntia kokeillakseen, olisiko hänestä rumpaliksi. Tilannetta hankaloittaa usein kuitenkin se, että vaikka aikuisella olisi halua oppia ja riittävästi motivaatiota, oppiminen voi olla hitaampaa, kuin esimerkiksi lapsen tai nuoren kohdalla; vanhentuessaan ihmiset tarvitsevat enemmän aikaa ja toistoja, päästäkseen vastaaviin tuloksiin nuorten kanssa (Mack 1982). Lisäksi aikuisoppilaiden kohdalla on selvää, että soittamiseen vaadittava tekniikka ei enää yllä samalle tasolle, kuin nuorella (Klüppelholz 1993). Tästä syystä kolmea ensimmäistä soittotuntia ei mielestäni kannata kuluttaa pelkkien nuottien opetteluun, jotta kenties viimeisellä tunnilla oppilas pääsisi soittamaan rumpukomppeja koko rumpusetillä. Aikuisoppilaiden kohdalla kuvanuotit ovatkin toimineet hyvin; oppilas pääsee heti soittamaan koko rumpusetiä ja nuotinlukutaito karttuu soiton ohessa.

Ensikertalaisten lisäksi soittotunneillani käy myös aikuisoppilaita, jotka ovat saattaneet joskus nuorempana soittaa rumpuja, mutta haluaisivat nyt jatkaa soittoharrastustaan. Koska yksinkertaistetut kuvanuotit ovat samassa järjestyksessä, kuin yleiset rumpunuotit, on soitto- ja nuotinlukutaidon mieleen palauttaminen helpompaa. Toisinaan olen myös kohdannut aikuisoppilaita, jotka ilmoittavat jo etukäteen, etteivät edes halua opetella nuotteja. Kenties nuottien opetteleminen on tuntunut joskus aikoinaan vastenmieliseltä tai lannistavalta, joten he eivät halua palata siihen enää uudestaan. Tällaisessakin tapauksessa yleistä nuottikirjoitusta yksinkertaisemmat kuvanuotit toimivat yleensä hyvin, sillä kuvanuottien avulla oppilas pääsee heti soittamaan eivätkä varsinaiset rumpunuotitkaan näytä tämän jälkeen enää niin monimutkaisilta, kuin he olivat ehkä muistaneet.

Myös aikuisoppilaiden kohdalla sopivan musiikkiohjelmiston valitseminen on tärkeää; vaikka aikuisoppilas olisi soittotaidoiltaan alkeistasolla, on hänelle elämänsä aikana saattanut kehittyä sivistynyt ja monipuolinen musiikkimaku (Laes 2013, 312). Tätä ajatellen pyrinkin valitsemaan oppaaseeni eri tyyliä rumpukomppeja, joita voi soittaa eri

aikakausina julkaistujen kappaleiden mukana. Korkealle tähtäävien tavoitteiden sijasta aikuisoppilaat haluavatkin useimmiten soittaa nuoruutensa aikaisia kappaleita vaikkapa ikätovereidensa kanssa ja luoda tätä kautta uusia sosiaalisia kontakteja. (Gembris 2006, 152.)

2.4 Musiikinopettajat

Saan ajoittain myös yhteydenottoja peruskoulun ja lukion musiikinopettajilta, jotka haluaisivat oppia rumpujensoiton perusteet, jotta he voisivat opastaa paremmin omia oppilaitaan. Tässäkin tapauksessa opetusmateriaalin täytyy olla tiiviissä ja yksinkertaisessa muodossa, jotta sen voi opettaa isolle ryhmälle esimerkiksi 45 minuutin oppitunnin aikana. Myös tällöin osalla oppilaista saattaa olla jo entuudestaan nuotinlukutaitoa ja osalla ei.

Esittelin laatimiani harjoituksia muutamille peruskoulussa opettaville musiikinopettajille. Kysyin myös samalla, olisiko heillä ehdotuksia, miten laatimiani harjoituksia voisi vielä parantaa ja muuttaa sopivammaksi esimerkiksi peruskoululaisille. Haastattelujeni perusteella kaikki opettajat pitivät ideaani toimivana; selkeät ja kookkaat kuvanuotit, jotka eivät vaadi nuotinlukutaitoa, toimisivat hyvin esimerkiksi heijastettaessa luokan taululle. Eräs opettajista pitikin kuvallisia ohjeita esimerkiksi opetusvideota parempana vaihtoehtona. Hänen mielestään on mielekkäämpää ja tehokkaampaa käyttää opetusmateriaalia, jota hän voi suoraan opettaa oppilailleen.

2.5 Erilaiset oppijat

2.5.1 Nuottilukihäiriö

Olen silloin tällöin kohdannut työssäni myös oppilaita, joille nuottien opetteleminen on ilmiselvästi tavallista haastavampaa ja hitaampaa. Tällöin olenkin miettinyt, voisiko jonkinlaista nuotinlukuun kohdistuvaa lukihäiriötä olla olemassa ja voisiko laatimistani kuvanuoteista olla kenties apua tällaisessa tilanteessa.

Erilaisten Oppijoiden liiton verkkosivuilla todetaan, että lukihäiriöstä kärsivän oppilaan oppimisen pulmat eivät näy ainoastaan koulussa, vaan myös arjessa ja harrastuksissa. Vaikeuksia voi esiintyä esimerkiksi nuottien lukemisessa musiikkiharrastuksessa

sekä tanssitunneilla ja urheiluharrastuksissa. (Erilaiset Oppijat 2017, www.) Turun ammattikorkeakoulussa tehdyssä opinnäytetyössä *Nuottilukihäiriökö ongelma? – oppimishäiriön kohtaaminen soittotunnilla* Erna Westerlund määrittelee nuottilukihäiriön yhdeksi oppimishäiriön muodoksi sekä rinnastaa sen dysleksiaan (Westerlund 2010, 6).

Anna-Maija Hintikan ja Kaisa Strandénin kirjoittaman kirjan *Tyhmästä ja laiskasta Einsteiniksi – Näin autat lukivaikeuksista* mukaan lukihäiriöllä tai lukivaikeudella tarkoitetaan synnynnäistä eri asteista vaikeutta oppia lukemaan ja kirjoittamaan. Dysleksiaa eli aivoperäistä lukemisvaikeutta käytetään taas yleisnimityksenä lukemisen ja kirjoittamisen häiriöille. Termeillä lukihäiriö, lukivaikeus ja dysleksia tarkoitetaan kuitenkin usein samaa ilmiötä. Vastaavasti vanhahtavaa ja hieman virheellistä käsitettä sanasokeus käytettiin aikaisemmin synonyymina lukihäiriölle. Hintikan ja Strandénin mukaan lukihäiriö tai lukivaikeus voi esiintyä erillisenä tai yhdessä muiden oppimishäiriöiden kanssa. Lisäksi lukivaikeutta voi ilmetä useilla eri alueilla, kuten esimerkiksi puheen, lukemisen, kirjoittamisen, kuulon ja muistin alueilla. Myös vaikeudet hahmottamisessa, tarkkaavuudessa, ruumiin hallinnassa, itsekontrollissa ja sosiaalisissa suhteissa voivat liittyä lukivaikeuteen. (Hintikka & Strandén 1997, 19, 25-31.)

Lukemisen alueella lukivaikeuden voi havaita esimerkiksi siitä, että lukeminen on hidasta, rivit yhdistyvät näkökentässä ja sanat sulautuvat yhteen tai häipyvät kokonaan näkyvistä. Saattaa myös olla, että oppilas ei ymmärrä lukemaansa sisältöä, mikä voi osin johtua siitä, että hän joutuu käyttämään niin paljon energiaa itse lukemisen tekniiseen tuottamiseen, ettei hän enää jaksaa kiinnittää huomiota lukemaansa sisältöön. (Hintikka & Strandén 1997, 26.)

Westerlund pohtii opinnäytetyössään, voisiko nuottilukihäiriössä olla kyse samasta ongelmasta kuin tekstin lukihäiriössä. Kuten kirjoitettu teksti, nuottisysteemi on kuva, jota luetaan vasemmalta oikealle ja sisältää paljon pienten merkkien avulla jaettua informaatiota. (Westerlund 2010, 6.) Vaikka lukihäiriössä ja nuottilukihäiriössä saattaisi olla samanlaisia piirteitä, ne ei eivät välttämättä kuitenkaan esiinny samalla henkilöllä. Jennifer Mishra kirjoittaakin artikkelissaan *How the brain reads music: the evidence for musical dyslexia* siitä, että jos aivot käsittelevät tekstiä ja matemaattisia symboleja eri tavoin, miksei aivojen tapa lukea nuottejakin voisi poiketa tekstin lukemisesta. (The Conversation 2017, www.) Lisäksi pediatriinen neurologi Neil Gordon esitteli ajatuksen musiikillisesta dysleksiasta eli dysmusiasta vuonna 2000 (Gordon, Neil 2000, 214-215). Hänen mukaansa nuotin ja tekstin lukeminen tapahtuisi aivojen eri alueilla. Lisäksi tut-

kimuksissa on havaittu, että aivot käsittelevät nuottien sävelkorkeutta ja rytmiä eri tavoin (Bengtsson & Fredrik 2006, 272–284). Saattaa siis olla, että oppilas, jolla on vaikeuksia lukea esimerkiksi tekstiä, lukee kuitenkin sujuvasti nuotteja ja päinvastoin.

2.5.2 Motorisen oppimisen häiriöt

Pohdin lisäksi, voisivatko laatimani kuvanuotit auttaa oppilasta, jolla on vaikeuksia motorisessa oppimisessa. Motorisella oppimisen vaikeudella eli kehityksellisellä koordinaatiohäiriöllä tarkoitetaan huomattavaa vaikeutta oppia motorisia taitoja, jotka voivat ilmetä niin liikuntataitojen oppimisessa kuin erilaisissa motoriikkaa vaativissa arjen toiminnoissa. Ongelmia voi ilmetä pelkästään joko karkea- tai hienomotorisissa taidoissa tai molemmissa yhtä aikaa. (Niilo Mäki Instituutti 2017, [www.](#))

Toistaiseksi motorisen oppimisen vaikeuksien kuntouttamisesta on tehty hyvin vähän tutkimuksia eikä vahvaa näyttöä eri menetelmien paremmuudesta ole vielä olemassa. Niilo Mäki Instituutin verkkosivuilla kehoitetaan kuitenkin harjoittelemaan asioita, jotka ovat oppijalle mielekkäitä ja tärkeitä. Lisäksi opeteltavan asian pilkkominen pienempiin osiin helpottaa oppimista. Taitojen karttuessa näistä voi edetä vaativampiin kokonaisuuksiin, kuten esimerkiksi omassa oppaassani, jossa harjoitellaan ensin puolitettuja, 2/4-tahtilajiin kirjoitettuja rumpukompeja, jotka yhdistetään myöhemmin toisiinsa, jolloin saadaan pidempiä 4/4-tahtilajissa olevia komppiharjoituksia. (Niilo Mäki Instituutti 2017, [www.](#))

3 Nuotit

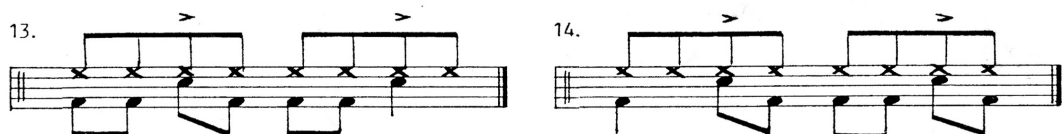
3.1 Nuottikirjoitus

Nykyinen nuotinnustapamme syntyi 800-luvulla ja on kehittynyt jatkuvasti siitä lähtien. Nykyaikainen nuottikirjoitus on monimutkainen ja vivahteikas järjestelmä, joka sopii lähes kaikille soittimille ja kaikkiin musiikkityyleihin. Nuottikirjoituksessa nuotin ulko-muoto kertoo sävelen pituuden ja sijainti viivastolla taas sävelen korkeuden. Tämän lisäksi on olemassa runsaasti erilaisia merkkejä, joilla annetaan esittäjille ohjeita nuotin tulkittamiseen. (Fogg 2010, 7.) Nuottikirjoituksen yleisenä tavoitteena on kuvata musiikkia siten, että musiikki voidaan tallentaa ja tarvittaessa tuottaa uudelleen soivaan muotoon (Kaikkonen 2005, 27).

3.1.1 Rumpunuotit

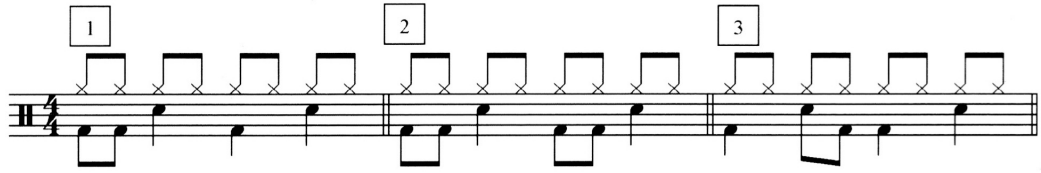
Olen huomannut soitto- ja opetusurani aikana, että rumpusetille ei ole vielä olemassa täysin tarkkaa ja standardisoitua nuotinnusjärjestelmää. Esimerkiksi samaa instrumenttia tarkoittavan nuotin pää saattaa olla erilainen eri julkaisuissa. Myös saman instrumentin nuotin sijainti nuottiviivastolla saattaa vaihdella. Lisäksi olen törmännyt työssäni myös erilaisiin rumpusetille tarkoitettuihin nuottiviivastoihin.

Alla olevista kuvioista voi havaita, että eri oppaissa hi-hat-nuotit esiintyvät eri korkeuksilla nuottiviivastolla. Esimerkiksi Leevi Leppäsen *Rokkaavat rummut* -kirjassa hi-hat-symbaaleja ilmentävät x-symbolit ovat merkitty nuottiviivaston ylimpään väliin.

Kuvio 1. *Rokkaavat rummut*, 1/8-kompeja. (Leppänen 1989, 13)

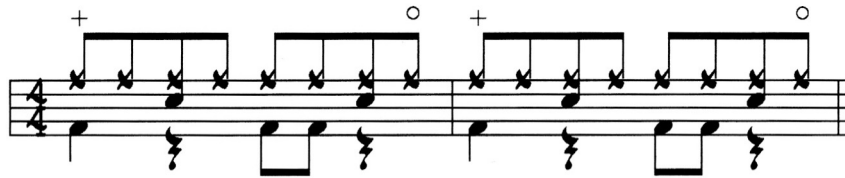
Vastaavasti Mika Säilyn *Rumpusetisoiton perusteet* -kirjassa hi-hat-nuotit ovat merkitty viivaston päälle.

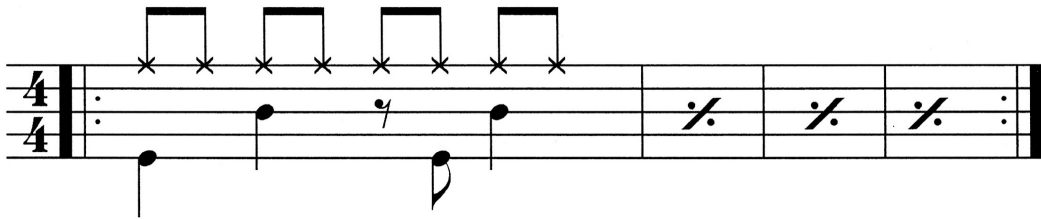
Kuvio 2. *Rumpusetisoiton perusteet*, 1/8-kompeja. (Säily 2008, 10)

Toisaalta taas ylimmälle viivalle kirjoitettuja hi-hat-nuotteja löytyy esimerkiksi amerikkalaisen Tommy Igoen kirjoittamasta *Groove Essentials* -kirjasta sekä ruotsalaisen Peter Fältskogin teoksesta *Trumskola*.

Groove 4 SLOW Track 07

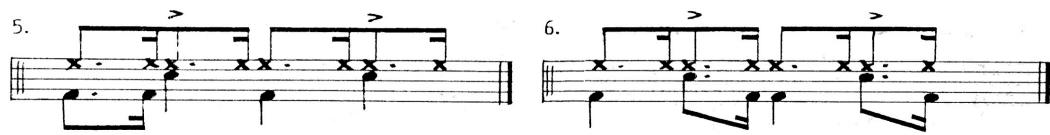

Kuvio 3. *Groove Essentials*, 1/8-komppi. (Igoe 2005, 26)

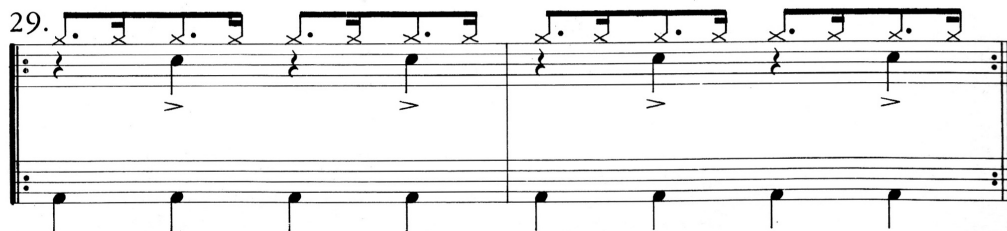

Kuvio 4. *Trumskola*, 1/8-komppi. (Fältskog 1994, 15)

Shuffle- ja trioli-komppien merkintätavoissa esiintyy myös eroavaisuuksia. Hieman vanhemmissa teoksissa, kuten esimerkiksi *Rokkaavat rummut* ja *Rumpalin ABC*, shuffle-komppit ovat kirjoitettu käyttäen pisteellisen kahdeksasosanuotin ja kuudestoistaosanuotin yhdistelmää.

Kuvio 5. *Rokkaavat Rummut*, shuffle-kompeja. (Leppänen 1989, 15)

Kuvio 6. *Rumpalin ABC I*, shuffle-komppi. (Oiling 1969, 39)

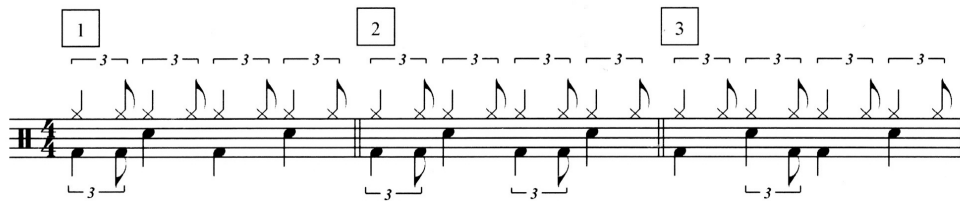
Vastaavasti uudemmissa oppaissa, kuten *Groove in* ja *Rumpusetisoiton perusteet*, shuffle-kompit ovat merkitty 1/8-triolinuotteja käyttäen, mikä mahdollistaa esimerkiksi hi-hat-nuottien väliin soitettavien haamulyöntien merkitsemisen.

Jazz-shuffle

"Steve Gadd" -shuffle

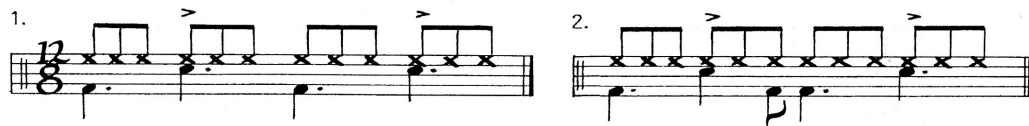
"Purdie"-shuffle

Kuvio 7. *Groove In*, shuffle-kompeja. (Rautiainen 2006, 38)

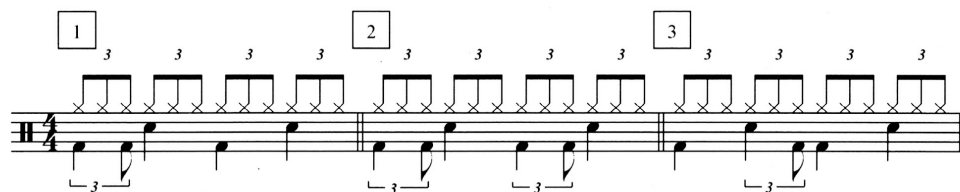

Kuvio 8. *Rumpusetisoiton perusteet*, shuffle-kompeja. (Säily 2008, 12)

Myös trioli-kompit ovat kirjoitettu eri tavoin eri kirjoissa. Esimerkiksi *Rokkaavat rummut* -kirjassa trioli-kompit ovat kirjoitettu tahtilajiin 12/8, kun taas useimmissa muissa oppaissa trioli-kompit ovat merkitty tahtilajiin 4/4, jolloin hi-hat-symbaalit soittavat 1/8-nuottien sijasta 1/8-triolinuotteja. Tällaisessa tilanteessa erilaiset kompit kannattaa mielestäni kirjoittaa samaan tahtilajiin, jolloin erilaisia kompeja on helpompi verrata toisiinsa.

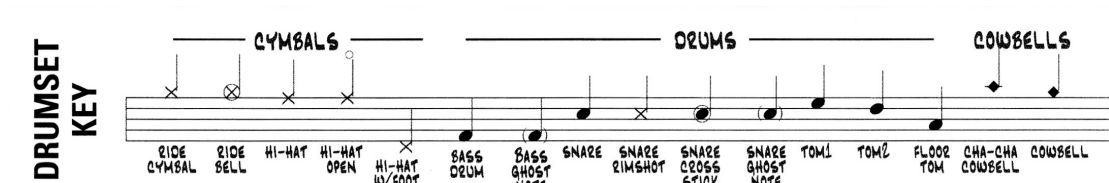
Kuvio 9. *Rokkaavat rummut*, 12/8-kompeja. (Leppänen 1989, 17)

Kuvio 10. *Rumpusetisoiton perusteet*, trioli-kompeja. (Säily 2008, 12)

Vaikka basso- ja virvelirumpunuotit ovat merkitty yleensä melko yhtenäisellä tavalla eri kirjoissa, niissäkin esiintyy joitain poikkeuksia ja lisäyksiä. Esimerkiksi Peter Fältskogin *Trumskola*-oppaassa bassorumpunuotit ovat kirjoitettu nuottiviivaston alimmalle viivalle ja virvelirumpunuotit taas kolmannelle viivalle. Suurimmassa osassa oppaista bassorumpunuotit ovat kuitenkin kirjoitettu nuottiviivaston alimpaan väliin ja virvelirumpunuotit toiseksi ylipään väliin.

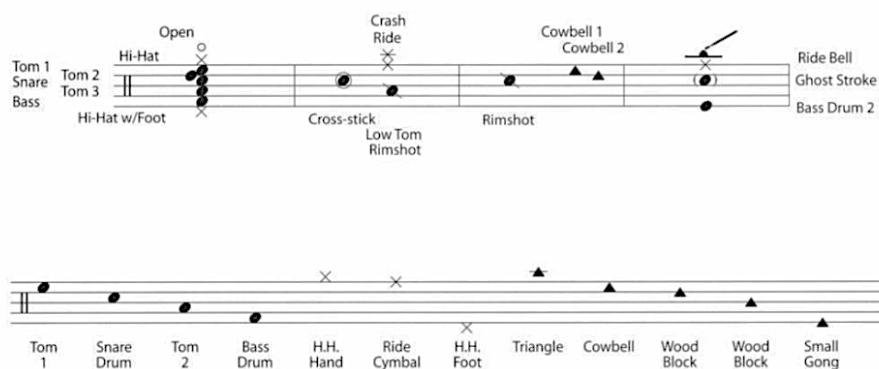
Rumpunuoteista voi myös havaita, että esimerkiksi virvelirumpu on saanut vuosien varrella lisää merkintätapoja erilaisten lyöntitekniikoiden ja äänenvärien havainnollistamista varten. Tommy Igoen laajalti erilaisia kompeja käsittelevässä *Groove Essentials* -oppaassa käytetään esimerkiksi neljää erilaista merkintätapaa virvelirummulle.

Kuvio 11. *Groove Essentials*, merkintätavat rumpusetille. (Igoe 2005, 18)

Saattaa ehkä olla, että rumpusetille luonteenomainen monimuotoisuus on johtanut siihen, että yhtenäistä nuotinnustapaa ei ole vielä ehtinyt kehittyä. Vaihtelevuudesta huolimatta muutamat osat rumpunotaatiossa ovat vakiinnuttaneet paikkansa vuosien aikana. (Weinberg 1998.)

Käytän työssäni Norman Weinbergin kirjoittamaa *Guide to Standardized Notation* -opasta. Opasta laatiessaan Weinberg analysoi yli 200 julkaisua, jossa esiintyy rumpunotaatiota. Oppaassaan Weinberg esittelee luomansa notaatiojärjestelmän rumpusetille, jonka avulla voi nuotintaa lähes minkälaisen rumpusetin tahansa viisiviivaiselle nuotiviivastolle. Weinberg kuitenkin painottaa, että oppaan tarkoituksena ei ole esitellä uutta tai ainutlaatuista tapaa kirjoittaa rumpunuotteja, vaan pikemminkin selventää ja pelkistää olemassa olevaa rumpunotaatiota. (Weinberg 1998.)

Kuvio 12. *Guide To Standardized Drumset Notation*, merkintätavat rumpusetille. (Weinberg 1998)

3.2 Tabulatuurikirjoitus

Tabulatuuri on nykyaikaista nuottikirjoitusta edeltänyt merkintätapa, jota on käytetty varsinaisesti 1700-luvun loppuun saakka mutta jota yhä käytetään joissakin yhteyksissä (Korhonen 2002, 526). Siinä missä tavallinen nuotinkirjoitus ilmaisee jokaisen nuotin rytmin, keston ja sävelkorkeuden, tabulatuurista selviää ainoastaan käytettävä sormitus. Tabulatuuri kertoo, milloin ja mistä kohdasta instrumenttia pitäisi näppäillä synnyttääkseen halutun äänen (Maestros of the guitar 2017, www).

Tabulatuurikirjoitusta käytettiin laajalti renessanssin ja barokin aikana nauhallisille kieli-soittimille, kuten esimerkiksi luuttulle, vihuelalle ja kitaralle. Muita soittimia, joille kirjoitettiin tabulatuureja, olivat erilaiset vapaalehdykkäsoittimet, kuten huuliharppu, urut ja okariina. (Maestros of the guitar 2017, www.) Nykyään tabulatuurikirjoitus on suosittu, Internetissä vakiintunut nuotinnustapa esimerkiksi sähkökitaralle. Lisäksi monista tunnetuista rock-kappaleista löytyy tabulatuurinuotit myös rummuille, sähköbassolle ja kosketinsoittimille. Saattaakin olla, että hakiessa Internetistä nuottia johonkin kappaleeseen törmää useammin ilmaisiin tabulatuureihin, kuin nuotteihin. Syy, miksi tabulatuureja on Internet pullollaan, johtuu kenties siitä, että niitä on jokaisen helppo kirjoittaa. Tabulatuurien laatimiseen ei tarvita kallista nuotinnusohjelmaa, sillä niitä voi kirjoittaa tavallisella tekstinkäsittelyohjelmalla. Esimerkiksi johonkin tunnettuun rock-kappaleeseen saattaa löytyä kymmeniä ilmaisia tabulatuureja. Se, onko tabulatuuri täysin oikein kirjoitettu, jää lukijan arvioitavaksi. (Breckenfeld 2006, 118.)

3.2.1 Rumputabulatuurit

Nykyaikaisissa rumputabulatuureissa on muutamia yhtäläisyyksiä yleisesti käytettyjen rumpunuottien kanssa. Esimerkiksi symbaalin tai hi-hatin lyönnit ovat merkitty x-symbolilla, kuten rumpunotaatiossakin. Lisäksi instrumentit ovat yleensä sijoitettu samoille paikoille, kuin rumpunuotissakin. (Breckenfeld 2006, 118.)

Seuraavassa kuviossa on esitetty neljä tahtia australialaisen AC/DC-yhtyeen vuonna 1980 julkaistusta kappaleesta *Back In Black* (AllMusic 2017, www). Kyseisen kappaleen koko tabulatuuri sijaitsee Ultimate Guitar –nimisellä sivustolla, joka sisältää tabulatuureja yli miljoonaan kappaleeseen (Ultimate Guitar 2017, www).

Main

```

C | x----- | ----- | ----- | ----- |
H | --x-x-x-x-x-x- | x-x-x-x-x-x-x-x- | x-x-x-x-x-x-x-x- | x-x--x--x--x---- |
S | ---o-----o--- | ---o-----o--- | ---o-----o--- | ---o--o--o--oo- |
B | o-----o----- | o-----o----- | o-----o----- | o---o--o--o---- |

```

Kuvio 13. *Back In Black* –kappaleen rumpukomppi. Säv. Brian Johnson, Angus McKinnon Young, Mitchell Malcolm Young. (AllMusic 2017, www)

Vaikka tabulatuuri näyttääkin melko selkeältä, siitä ei esimerkiksi selviä, mihin tahtilajiin kappale on kirjoitettu. Tarkastelemalla lähemmin vaikkapa toista tahtia voi huomata, että ylimmällä C-rivillä on kuusitoista väliviivaa, jotka ilmentävät samaan aikaan nuotti- viivaa ja kohtia, joihin nuotin voisi laittaa. Väliviivat ovat siis ikään kuin 1/16-taukoja, mistä voisi päätellä, että kappaleen tahtiosoitus on ehkä 4/4. Näin ollen esimerkiksi toiseksi ylimmällä H-rivillä olevat x-symbolit, jotka ovat sijoitettu joka toisen väliviivan päälle, olisivat hi-hatiin soitettavia 8-osanuotteja. Virveli- ja bassorumpua esittävät o-symbolit, jotka ovat taas kirjoitettu vuorotellen joka toisen x-symbolit kanssa yhtä aikaa, olisivat aika-arvoltaan 4/4-nuotteja.

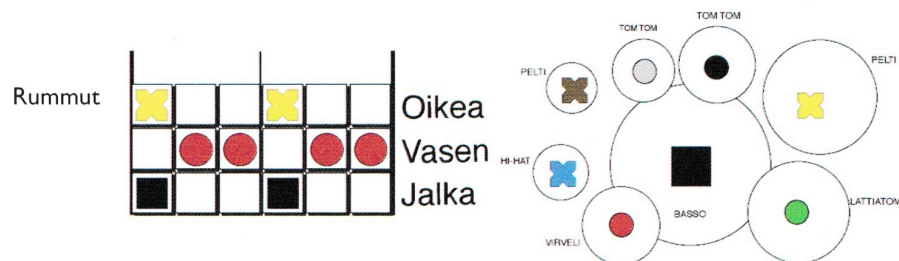
Laatiessani omia harjoituksiani huomasin saman haasteen, kuin tabulatuureissakin; ilman aika-arvoja on hankala nuotintaa monimutkaisempia rytmiaiheita. Esimerkiksi rumpukomppi tai -filli, joka sisältää useita eri aika-arvoja, saattaa näyttää tabulatuurissa tai kuvanuotissa todella työläältä ja hitaalta lukea. Sama ilmiö nuotinnettuna yleisille rumpunuoteille mahtuu pieneen tilaan, sitä on helppo lukea ja se voi sisältää enemmän tietoa, kuin tabulatuuri. Tästä syystä tabulatuurit ja kuvanuotit toimivatkin parhaiten silloin, kun tarvitsee kirjoittaa vain yksinkertaisia rumpukompeja ja -fillejä.

3.3 Kuvanuotit

Laatiessani omia rumpusetille sopivia kuvanuotteja tutustuin muutamiin jo olemassa oleviin kuvanuottijärjestelmiin. Esimerkiksi musiikkiterapeutti Kaarlo Uusitalon kehittämä muotoihin ja väreihin perustuvaa Kuvionuotit-järjestelmää käytetään musiikinopiskelun lisäksi laajasti myös terapiassa ja kuntoutuksessa. Järjestelmä mahdollistaa soittamisen lähes heti - aikaisempia tietoja tai taitoja nuoteista ei tarvita. Lisäksi kuvionuotteilla voidaan merkitä kaikki vastaava nuotti-informaatio kuin perinteisilläkin nuoteilla: oktaavialat, sävelet, sävelten kestot, ylennykset ja alennukset sekä tauot ja sointumer-

kit, minkä ansiosta perinteisen nuottikuvan käyttöön siirtyminen on myöhemmin helpoa. (Kaikkonen & Uusitalo 2005, 5.)

Kuvionuottijärjestelmässä rumpunuotit ovat merkitty samaan järjestykseen, kuin yleisessä rumpunuotissakin. Kolmerivisellä kuvionuottiviivastolla hi-hat on merkitty ylimpään, virvelirumpu keskimmäiseen ja bassorumpu alimpaan lokeroon. Rumpujen osat ovat merkitty eri väreillä ja symboleilla, joissa symbaalit ovat ristejä, virvelirumpu sekä tom-tomit ovat ympyröitä ja bassorumpua kuvaa neliö.

Kuvio 14. *Soita mitä näet*, kuvionuotit rumpusetille. (Kaikkonen & Uusitalo 2005, 22)

Tutkiessani Uusitalon kuvionuottijärjestelmää huomasinkin siinä paljon yhtäläisyyksiä omien kuvanuottieni kanssa. Olin pyrkinyt kuvanuottieni kanssa samaan, kuin Uusitalokin; soittaakseen oppilaan ei tarvitse ennestään osata nuotteja. Ja koska soittaja hyödyntää soittamisen alkuhetkistä lähtien vastaavaa informaationkäsittelyntapaa, kuin perinteisestä nuottikuvastakin soitettaessa, on kuvanuoteista helppo siirtyä myöhemmin perinteisen nuottikuvan käyttöön.

Etsiessäni erilaisia nuotinnustapoja rumpusetille löysin myös englantilaisen Ashley Brownin kirjoittaman oppaan nimeltään *Play Drums Today*. Huomasin, että vuonna 1979 julkaistussa kirjassa on myös useita samanlaisia tavoitteita, kuin omassakin oppaassani. Brownin pyrkimyksenä on johdattaa oppija mahdollisimman lyhyessä ajassa rumpujensoittoon ilman, että hänen tarvitsisi opetella nuotteja. Brown käyttääkin kirjassaan hänen itsensä kehittälemää nuotinkirjoitussysteemiä, jonka tarkoituksena ei ole kuitenkaan sekoittaa tai hankaloittaa oikeiden nuottien opettelua. Lisäksi kirjassa esitellyt kompit sopivat myös suoraan aikansa pop- ja rock-kappaleisiin.

Kuviosta 15. voidaan havaita, että kaikki oppaan nuotit ovat aseteltu samaan järjestykseen, kuin yleisestikin käytetyt rumpunuotit. Symbaalit ovat sijoitettu ylimmän nuottiviivan ympärille käyttäen ristiä tai tähteä ja erilaiset rummut taas vastaavasti symbaalien alapuolelle käyttäen ympyröitä. Lisäksi oppaassa on pyritty havainnollistamaan erilaisia symboleita myös eri värein, kuten Kaarle Uusitalon kuvionuottikirjoituksessakin. Brownin kirjassa symbaalit ovat esimerkiksi merkitty punaisina, tom-tom-rummut vihreinä, bassorumpu ja hi-hat-symbaalit mustina sekä virvelirumpu sinisenä.

Kuvio 15. *Play Drums Today*, merkintätavat. (Brown 1979, 23)

4 Rummut haltuun! – Rumpusetisoiton alkeisopas

4.1 Soittoasento ja kapulaote

Esittelen oppaan alussa yksinkertaisen, hyväksi havaitun soittoasennon ja yleisimmän kapulaotteen. Vaikka erilaisia soittoasentoja ja kapulaotteita on tärkeää tarkastella esimerkiksi soittomukavuuden ja mahdollisten rasitusvammojen ennaltaehkäisemisen kannalta, on mielestäni olennaista, että alkeisoppaassa esitellään aluksi vain yksinkertaisimmat ja selkeimmät asennot, jotta oppilas pääsisi mahdollisimman nopeasti soittamaan. Erilaisia asentoja ja otteita voi ja on hyvä kuitenkin tarkentaa ja tutkia soittoharrastuksen edetessä, jotta oppilas löytäisi itselleen sopivimman tavan soittaa instrumenttiaan. Ohjeiden laatimiseen käytin tuoreimpia, 2000-luvulla kirjoitettuja oppaita kuten esimerkiksi *Groove In*, *Rumpusetisoiton perusteet* ja *Stick Technique* sekä muutamia Youtube-videoita.

4.2 Rumpusetin osien esittely

Ajattelin, että oppaan alkuun olisi hyvä listata kaikki nykyaikaiseen rumpusettiin kuuluvat instrumentit. Aukeamalla tulisi näkymään jokaisen instrumentin nimi, lyhyt kuvaus ja oppaassa käytettävä symboli. Symbolin lisäksi jokaisen instrumentin merkintätapa yleisillä rumpunuoteilla olisi hyvä esitellä jo heti alkuvaiheessa. Tämä tukisi ajatustani, että symbolit toimivat vain apuna opeteltaessa yleisesti käytettyjä nuotteja.

Pohdin myös, että olisi mielenkiintoista lisätä jokaisen rumpusetin osan kohdalle lyhyt historia. Totesin kuitenkin, että jokaisen instrumentin historian lisääminen jo oppaan alkuvaiheessa saattaisi olla liikaa, joten päätin säästää historia-osiot myöhemmäksi. Kunkin soittimen historiasta kertovan pienen laatikon voisi liittää esimerkiksi kohtaan, jolloin instrumenttia soitetaan ensimmäisen kerran oppaassa.

4.3 Harjoitukset

4.3.1 1/8-, trioli-, 1/16- ja shuffle-komppi

Oppaani lähtee liikkeelle 1/8-beat-kompista, jossa hi-hat-symbaaleihin soitetaan jatkuvia 1/8-nuotteja peräkkäin. Päädyin aloittamaan oppaan kyseisestä kompista, sillä 1/8-nuottien muodostamasta ketjusta saa helposti luotua eteenpäin kulkevan linjan verrattuna esimerkiksi 1/4-komppiin, jossa hi-hatiin soitetaan puolet harvemmin. Lisäksi yhtenäisten hi-hat-lyöntien avulla on helppo ankkuroida 1/8-pohjaiset virveli- ja bassorumpunuotit omille paikoilleen. Myös esimerkkikappaleita, joihin 1/8-beat-komppi sopii, löytyy runsaasti eri vuosikymmenien pop- ja rock-musiikista.

Mietin kuitenkin, olisiko oppaan voinut aloittaa yksinkertaisemmasta 1/4-kompista. Totesin kuitenkin, että neljäsosakompista on hankalampi johtaa aloittelijalle sopivia variaatioita. Jotta kompista saisi jotain muutakin, kuin humppa-kompin, pitäisi bassorumpun lyöntejä lisätä myös hi-hat-lyöntien väleihin, mikä on taas opetuskokemukseni perusteella haastavaa pidemmällekin ehtineelle oppilaalle. Toisaalta taas esimerkiksi 3/4-tahtilajiin kirjoitettu valssi-komppi on neljäsosapohjainen ja sitä on helppo aloittelijankin soittaa. Oppaan aloittaminen valssi-kompista tuntui silti ongelmalliselta, sillä siihenkin on vaikea laatia helppoja variaatioita ilman, että kompin tunnuspiirteet muuttuivat olennaisesti. Lisäksi valssi-kompista on hankalaa jatkaa toisiin saman tyyppisiin komppeihin, kun taas 1/8-beat-kompista pääsee hi-hat-linjaa eli tyyliä muuttamalla luontevasti vaikkapa trioli-, 1/16- tai shuffle-komppiin. Samanlaista etenemistapaa käyttää Mika Säily teoksessaan *Rumpusettisoiton perusteet*.

Useissa oppaissa edetäänkin 1/8-kompin jälkeen esimerkiksi shuffle- tai 1/16-kompeihin, jolloin samoista, juuri soitetuista 1/8-nuoteista tehdään kolmimuunteisia tai ne kaksinkertaistetaan. Olen kuitenkin havainnut opetustyössäni, että oppilas, joka hallitsee muutamia erilaisia 1/8-komppeja, oppii helpoiten trioli-kompin heti 1/8-kompin jälkeen. 1/8-kompista siirtyminen trioli-komppiin tuki myös ajatustani nuottien tasaisesta lisääntymisestä. Esimerkiksi 1/8-kompissa hi-hat-nuotteja näkyy yhdellä sivulla neljä ja trioli-kompissa vastaavasti kuusi kappaletta. Näin triolikompista onkin johdonmukaista edetä 1/16-komppiin, jolloin hi-hat-lyöntejä näkyy sivulla kahdeksan kappaletta.

Ajattelin, että voisi olla järkevämpää kirjoittaa 1/16-kompit soitettavaksi ensisijaisesti yhdellä kädellä hi-hatiin. Tällöin jokainen 1/16-pohjainen bassorumpun lyönti osuu yhtä

aikaa hi-hatia soittavan oikean käden kanssa. Jos taas hi-hatia soitetaan vuorokäsin, joka toinen 1/16-pohjaisista bassorummunlyönneistä osuu vasemmalle kädelle, mikä on yleensä liian haastavaa aloittelevalle rumpalille. Lisäksi olen havainnut, että yhdellä kädellä soittaessa tempokaan ei karkaa liian nopeaksi. Monesti oppilaat ajattelevatkin, että koska hihatiin täytyy soittaa lyhyitä aika-arvoja, myös tempon täytyy olla todella nopea.

Pohdin pitkään, kannattaisiko haastavat shuffle-komppit esitellä heti trioli-komppien jälkeen vai siirtää kenties oppaan loppuun. Olen useasti miettinyt, johtuuko shuffle-komppien vaikeus siitä, että komppia kuljettavat hi-hat-nuotit eivät tulekaan tasaisin välimatkoin, vaan siten, että ensimmäinen nuotti on kestoiltaan aina kaksinkertainen jälkimmäiseen nähden. Lisäksi shuffle-komppi saattaa olla jopa hieman vieraan kuuloinen nuoren soittajan korvaan, sillä kyseistä komppia ei kokemukseni mukaan juuri esiinny tämän päivän pop-kappaleissa. Päädyin kuitenkin lisäämään shuffle-harjoitukset heti trioli-komppien jälkeen, sillä shuffle-komppi on mielestäni kätevä johdattaa trioli-kompista jättämällä jokaisesta hi-hatiin lyötävästä 1/8-triolista keskimääräinen soittamatta.

4.3.2 Monipuolinen oppimateriaali

Ohjaajani Mika Säily kehotti erityisesti miettimään, minkälaisia komppiharjoituksia kirjaan kannattaisi sisällyttää. Pohdinkin tarkasti, minkä aikakauden komppit ovat esimerkiksi sellaisia, jotka ovat aina toimivia ja tyylikkäitä. Apunani harjoitusten valitsemisessa käytin omaa opetus- ja erityisesti muusikon kokemustani sekä aiemmin julkaistuja rumpujensoitonoppaita.

Yleisimpien beat-komppien lisäksi oppaaseen olisi mielestäni hyvä sisällyttää muunnelmia sekä komppeja eri puolilta maailmaa, jotta rumpujensoitonopiskelu olisi monipuolista ja kiinnostavaa. Esimerkiksi seuraavista rumpukompeista on mahdollista laatia aloittelijallekin sopivan tasoisia versioita:

- twist
- motown
- swing
- reggae
- cha cha

- bossa nova
- samba

Olen havainnut opetustyössäni, että kirjaan olisi myös syytä valikoida muutamia ajan-kohtaisia ja toimivia komppeja tämän päivän pop-musiikista. Koska monet nuoret tuntevat valtavan määrän musiikkia ja seuraavat musiikki-ilmiöitä erittäin tarkasti ja kiinnostuneina (Huutilainen 2012, 108), olisi mielestäni tärkeää ja järkevää, että opetettava materiaali olisi ajan tasalla. Tällöin nuorten oppilaiden olisi helppo havaita yhteys päivittäin vapaa-ajalla kuuntelemiensa kappaleiden ja soittotunnilla soitettujen harjoitusten välillä, mikä saattaa jopa lisätä innostusta ja kiinnostusta soittoharrastusta kohtaan. Lisäksi komppiharjoitusten avulla voisi myös soittaa vaikkapa viime aikaisempien popkappaleiden mukana, mikä on kokemukseni mukaan hyvin yleistä nykyaikaisessa rumpujensoiton opetuksessa. Tähän tarkoitukseen on esimerkiksi saatavilla runsaasti erilaisia ”play-along” -kappaleita, joista on jätetty rumpusetin osuus pois.

Lisäksi ajattelin sisällyttää oppaani loppupuolelle muutamia perinteisessä tanssimusiikissa käytettyjä rumpukompeja. Valssi-kompin lisäksi esimerkiksi tango-kompista voi laatia aloittelijallekin sopivan version. Komppien laatimiseen käytin apunani Martti Metsäkedon ja Seppo Rehnströmin kirjoittamaa tanssimusiikin käsikirjaa *Komppia ikä kaikki*.

4.4 Rumpukomppien puolittaminen ja yhdistäminen

Toisin kuin useimmissa rumpujensoiton oppaissa, kirjani lähtee liikkeelle 1/8-komppiharjoituksista, jotka ovat kirjoitettu tahtilajiin 2/4. Esimerkiksi Leevi Leppäsen kirjoittamassa *Rokkaavat rummut* –oppaassa ja Tommi Rautiaisen kirjassa *Groove In* 1/8-komppiharjoitukset ovat merkitty tahtilajiin 4/4 (Leppänen 1989, 12-14; Rautiainen 2006, 24). Syy, miksi halusin puolittaa tyypillisesti 4/4-tahtilajiin merkityt kompit, oli harjoitusten yksinkertaistaminen ja sovellettavuus. Tavoitteenani oli purkaa opetettava asia mahdollisimman pieniin palasiin, jotta oppilaan olisi helpompi keskittyä soittamiseen eikä hänen tarvitsisi laskea, kuin kahteen. Yksinkertaistamisen lisäksi puolitetujen komppien harjoittelu on mahdollista oppaassa myöhemmin esiintyvän tehtävän, jossa 2/4-tahteja voisi liittää toisiinsa ja saada aikaan erilaisia 4/4-tahtilajissa olevia kompeja.

Jäin kuitenkin miettimään, voisiko puolitetujen komppien harjoittelu johtaa oppilasta jollain tavalla harhaan. Vertasinkin omia 2/4-tahtilajissa olevia komppiharjoituksiani musiikkiterapeutti Kaarlo Uusitalon kehittämiin kuvionuotteihin, jotka olivat myös laadittu tahtilajiin 2/4. Uusitalon kuvionuoteissa ei kuitenkaan merkitä tahtilajia, sillä merkintätavan periaatteena on välttää abstrakteja musiikillisia termejä, kuten esimerkiksi tahtilajiosoitusta (Kaikkonen & Uusitalo 2005, 36).

Puolikkaiden tahtien harjoittelu mahdollistaa myös erilaisten 4/4-komppien rakentamisen. Kokeilin harjoituksia oppilaillani esimerkiksi siten, että asetin oppilaan nuottitelineelle kaksi erilaista, jo aiemmin soitettua 2/4-komppia peräkkäin. Tämän jälkeen saatoin laittaa tahdit päinvastaiseen järjestykseen tai vaihtaa vaikkapa jälkimmäisen johonkin toisenlaiseen 2/4-tahtiin. Huomasin oppilaiden pitävän harjoituksista, joihin he pystyivät itse vaikuttamaan. Sen sijaan, että oppilas lukisi kymmeniä valmiiksi kirjoitettuja komppeja, voi hän itse osallistua komppien laatimiseen ja samalla ymmärtää, miten kompit ja tahdit rakentuvat.

Kirjoitin ensimmäiset komppiharjoitukset erillisille A4-paperiarkeille, mikä mahdollisti komppien asettelemisen eri järjestyksiin. Oppaan taittoa suunnitellessani huomasinkin harmikseni, että kirjan sivuja ei voisi irrottaa ja laittaa uuteen järjestykseen samalla tavalla, kuin paperiarkkeja. Pohdin pitkään, miten saisin harjoituksen toimimaan. Koska en voisi kehottaa oppilasta käyttämään kopiokonetta, mietin esimerkiksi, voisiko kirjan sivuista tehdä irrotettavia. Lisäksi Kai Talonpoika, joka toimi grafiikan ohjaajana työväni ehdotti, voisiko harjoituksessa käyttää esimerkiksi jonkinlaisia pelikortteja, jotka voisi laittaa haluamaansa järjestykseen. Samalla mietin, että tehtävän voisi varmaankin toteuttaa helposti esimerkiksi mobiilisovelluksessa, jossa kuvakkeita ja sivuja voisi siirtää rajattomasti haluamaansa järjestykseen. Totesin kuitenkin, että yhdistämisharjoitus ei tulisi onnistumaan painetussa kirjassa täysin sellaisena, kuten olin suunnitellut, joten päätin kirjoittaa oppaaseen muutamia valmiita vaihtoehtoja. Tällöin esimerkiksi 4/4-tahtilajissa olevien harjoitusten alkupuoli pysyy samana, kun jälkimmäinen puolisko varioi.

4.5 Rumpukomppien säveltäminen

Laatiessani opasta huomasin myös, että etenkin nuorimmat oppilaani pitivät siitä, jos he saivat itse säveltää omia komppeja ja kokeilla rumpusetillä, miltä ne kuulostavat. Oppilaat pitivät piirustustehtävää hauskana ja kiinnostavana vaihtoehtona valmiiksi

kirjoitetuille harjoituksille. Samalla piirustustehtävä tuki tavoitettani laatia harjoituksia, joihin oppilas voisi itse vaikuttaa ja osallistua.

Marja-Leena Juntunen kirjoittaakin artikkelissaan *Kuuntele, liiku, keksi ja kokeile – improvisointi ja säveltäminen musiikkiliikunnan kontekstissa* improvisoinnin ja säveltämisen integroitumisesta osaksi musiikkiopintoja. Juntusen mukaan musisointi ei tällöin rajoitu vain jo olemassa olevan musiikin toistamiseen, vaan soittamisesta tulee myös soitettavan musiikin osalta luovaa toimintaa. Oppilaalle saattaakin herätä uudenlainen suhde soitettavaan ohjelmistoon, jos osa siitä on hänen itse keksimäänsä. (Juntunen 2013, 45.)

Ryhdyin laatimaan harjoituksia siten, että täytin paperille valmiiksi hihat- ja virvelirumpukuvakkeet. Tämän jälkeen oppilaan tehtävänä oli piirtää bassorumpukuvakkeet haluamiinsa kohtiin ja soittaa säveltämänsä valmis komppi. Osittain valmiiksi täytetty harjoitus, jossa hihat-symbaalit soittavat esimerkiksi kahdeksasosanuotteja ja virvelirumpu toiselle iskulle toimi mielestäni hyvin, sillä se varmisti, että sävelletyissä kompissa olisi heti jotain järkeä, sen voisi soittaa ja se kuulostaisi hyvältä.

Huomasin, että useat oppilaistani piirsivät bassorumpukuvakkeet samalle korkeudelle virvelirumpukuvakkeiden kanssa. Tällöin kuvakkeet sekoittuvat toisiinsa eikä esimerkiksi virvelirumpu- ja bassorumpukuvaketta voinut piirtää soitettavaksi yhtä aikaa. Tehtävässä on kuitenkin tarkoituksena sijoittaa jokainen kuvake omalle rivilleen, kuten nuotit nuottiviivastollakin. Oppilaat piirsivät kuvakkeet kuitenkin pystysuunnassa oikeaan kohtaan, joten ainoana ratkaistavana ongelmana oli vaakatasossa kulkevan nuottiviivaston puuttuminen.

Pohdimme Kai Talonpojan kanssa, miten harjoitukseen voisi merkitä kohdat, joihin puuttuvat kuvakkeet piirrettäisiin. Hän ehdotti, voisiko harjoitukseen merkitä esimerkiksi vaakatasossa kulkevat harmaat suorakulmiot, jotka kuvastaisivat nuottiviivastoa ja auttaisivat oppilasta sijoittamaan kuvakkeet omille riveilleen. Lisäksi suorakulmiosta olisi apua myös silloin, kun yhden sivun 2/4-kompista siirrytään koko aukeaman hyödyntävään 4/4-komppiin. Tällöin palkki voisi jatkua aukeaman yli, kun muutoin se katkeaisi ensimmäisen sivun oikeaan laitaan. Koko aukeaman läpi jatkuva palkki havainnollistaisi kompin jatkuvuutta. Pidin ajatusta hyvänä, mutta mietin kuitenkin, näyttäisikö harjoitussivu liian sekavalta oppijan silmissä.

Päädyin lopulta lisäämään tehtävään katkoviivoin piirretyt kuvakkeet, jotka osoittaisivat kunkin instrumentin oikean rivin ja toimisivat samalla apuviivoina piirtämistä varten. Samalla päätin karsia katkoviivoin piirretyistä kuvakkeista kaiken ylimääräisen, kuten esimerkiksi bassorumpukuvakkeesta vanteen ja bassorumpupedaalin. Jäljelle jäi pelkkä ympyrä, jonka piirtäminen olisi helppoa ja nopeaa. Jos oppilas taas pitäisi piirtämisestä ja haluaisi piirtää ympyrän lisäksi esimerkiksi bassorumpupedaalin, se olisi mahdollista.

4.6 Laskeminen ja tavuttaminen

Huomasin, että laskeminen ja tavujen käyttäminen rumpuopetuksessa saattaa auttaa joitain oppilaita hahmottamaan ja muistamaan komppeja paremmin. Tästä syystä ryhdyinkin kirjoittamaan ensimmäisten 1/8-komppiharjoitusten yläpuolelle yksinkertaiset tavut ”Yk-si Kak-si”. Näin oppilasta on helppo ohjata soittamaan bassorummun lyönti esimerkiksi tavulle ”Yk” ja virvelilyönti tavulle ”Kak”. Mietin myös, olisiko olemassa jokin valmista rytmitavujärjestelmää, jota voisi soveltaa rumpukomppien harjoitteluun.

Kenties yksi ensimmäisistä rytmitavujärjestelmistä kehitettiin Ranskassa jo 1800-luvun alussa. Järjestelmää kutsutaan nimellä Galin-Paris-Cheve, jonka amerikkalainen Lowell Mason muutti 1850-luvun puolivälissä muotoon French Time-Names. Ranskalaisen nuotin nimien sijasta, Lowell korvasi aika-arvojen nimet mm. tavuilla ”Ta”, ”Ta-Te” ja ”Tafa-Tefe”. (Fust 2006, 7.)

Unkarilaisen Zoltán Kodályn vuonna 1935 kehittänyt Kodály-metodi on varmaankin laajimmalle levinnyt rytmitavujärjestelmä. Metodissa 1/4-nuotti lausutaan tavulla ”Ta” ja vastaavasti kaksi 1/8-nuottia lausutaan tavuilla ”Ti-Ti”. Näyttää kuitenkin siltä, että alkuperäinen tapa lausua neljä peräkkäistä 1/16-nuottia on ollut ”Tiri-Tiri”, mutta maissa, joissa äidinkielenä puhutaan englantia, tavut ovat muuttuneet muotoon ”Tika-Tika” ehkä helpomman lausuttavuuden vuoksi. (Fust 2006, 12.)

Vuonna 1993 Edwin Gordon kokosi yhteen eri järjestelmiä ja sai aikaan oman Gordon-systeemin, jota hän alkoi käyttää työssään. Vaikka rytmitavujärjestelmä on nimetty Gordonin mukaan, oli kehittämyksessä mukana myös Albert Blaser sekä James Froseth. Gordonin järjestelmässä 1/4-nuotti lausutaan tavulla ”Du”, kaksi peräkkäistä 1/8-nuottia tavuilla ”Du-de” ja neljä 1/16-nuottia tavuilla ”Duta-Deta”. (Fust 2006, 15.)

Hieman myöhemmin, vuonna 1996 Richard Hoffman, William Peltö ja John W. White laativat oman Takadimi-nimisen järjestelmän, joka yhdistelee Etelä-Intian karnaattista musiikkia sekä muita jo olemassa olevia rytmitavujärjestelmiä. Takadimi-systeemissä iskulle osuva nuotti lausutaan aina tavulla ”Ta”, jolloin alijaot lausutaan tavuilla ”Ta-Di” tai ”Ta-Ka-Di-Mi”. (Fust 2006, 16.)

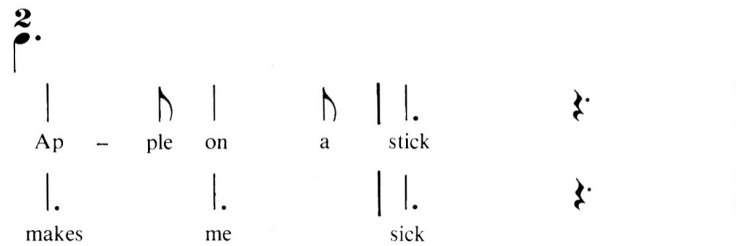
Tutustuin myös Pop & Jazz Konservatoriossa käytössä olevaan relatiiviseen rytmisolfaan. Relatiivisessa rytmisolfassa 4/4-tahdin ensimmäiselle ja kolmannelle iskulle osuvat 1/4-nuotit lausutaan tavulla ”tuuth”, kun taas toiselle ja neljännelle iskulle osuvat lausutaan tavulla ”taath”. Näin neljä peräkkäistä 1/4-nuottia tahtilajissa 4/4 kuulostavat lausuttuna ”tuuth, taath, tuuth, taath”. Vastaavasti esimerkiksi tahtilajissa 3/4 peräkkäiset 1/4-nuotit kuulostavat lausuttuna ”tuuth, taath, taath”. Lausuttaessa 1/8-nuotteja tavut ”tuuth” sekä ”taath” lyhenevät muotoon ”tut” tai ”tat”, minkä jälkeen niiden perään lisätään lyhyt tavu ”sa”. Näin peräkkäiset 1/8-nuotit kuulostavat lausuttuna ”tut-sa, tat-sa”. Vastaavasti 1/16-nuotteja lausuttaessa 1/8-tavujen väleihin lisätään tavut ”ku” tai ”ka”, minkä johdosta peräkkäiset 1/16-nuotit kuulostavat lausuttuna ”tu-ku-tsa-ka” ja ”ta-ka-tsa-ka”. Näiden esimerkiksi daktyyli ja vastadaktyyli kuulostavat lausuttuna ”tu-ku-tsa” ja ”tat-sa-ka”. Lisäksi myös erilaisille trioleille on laadittu omat tavunsa. Esimerkiksi 1/4-triolinuotit lausutaan tavuilla ”tuu-paa-laa” ja 1/8-triolit vastaavasti ”tulupa-talapa”.

Relatiivinen rytmisolfa sisältää myös tavut kolmimuunteista fraseerausta varten. Tällöin esimerkiksi 4/4-tahdin pää- ja sivuiskulle osuvat 1/4-nuotit lausutaan tavulla ”duu” ja takapotkut puolestaan tavulla ”daa”. Vastaavasti iskuttomat 1/8-nuotit lausutaan lyhyemmällä tavulla ”pa”. Jos taas iskualan iskuttomasta osasta alkava nuotti jatkuu seuraavaan iskualaan, lausutaan se tavulla ”paa”.

Samalla mietin, voisiko numeroiden lisäksi erilaisia sanoja ja loruja hyödyntää rumpukomppien tai vaikkapa myöhemmin rumpufillien opettelussa. Erilaisia rytmisanoja käytetään esimerkiksi saksalaisen Carl Orffin (1985-1982) kehittämässä Orff-pedagogiikassa. Vuonna 1924 Carl Orff ja tanssija Dorothee Günther perustivat voimistelun, musiikkiin ja tanssiin keskittyvän Güntherschule-opiston, jossa Orff ryhtyi kehittämään ajatustaan musiikkipedagogiikasta. Orff ja elämäntyönsä hänen kanssaan tehnyt Güntherschulen oppilas Gunild Keetman (1904-1990) uskoivat, että lapset voisivat osallistua musiikin tekemiseen puheen, rytmin, laulun ja liikkeen kautta. Lapsen äidinkielellä esiintyvät luontaiset rytmit ovatkin tärkeä lähde Orff-pedagogiikan kannal-

ta. Kaikenlaiset riimit, rytmipelit, sananlaskut ja runot tarjoavat rajattomat mahdollisuudet tutkia erilaisia musiikillisia ilmiöitä. Lausutut rytmit voidaan esimerkiksi taputtaa ja soittaa jollakin lyömäsoittimella. (Grove Music Online 2017, www; Frazee & Kreuter 1987, 14.)

Spoken rhythms may be clapped and perhaps transferred to unpitched percussion instruments.

14

Kuvio 16. *Discovering Orff*. (Frazee & Kreuter 1987, 14)

Myös monissa rumpusetisoiton oppaissa esiintyy sanoja, jotka ovat luotu helpottamaan erilaisten rytmien hahmottamista ja fraseeraamista. Esimerkiksi John Riley kehottaa tunnetussa *The Art Of Bop Drumming* –oppaassaan laulamaan yksinkertaisia tavuja ”DeeeDeeduDeeeDeedu” samalla, kun harjoittelee bebop-rytminpitokuviota säästyssymbaaliin (Riley 1994, 9). Vastaavasti Sunny Jain käyttää apunaan tavuja ”lang, spang-a-lang, spang-a-lang” saman rytminpitokuvion hahmottamiseen oppaassaan *The Total Jazz Drummer* (Jain 2007, 24). Myös esimerkiksi Mika Säilyn kirjoittama *Rumpusetisoiton perusteet* sisältää runsaasti erilaisia rytmejä muistuttavia sanoja, jotka auttavat vaikkapa erilaisten rumpufillien opettelussa.

A. Laula esim. "sikanauta"

B. Laula esim. "makkarasuu"

C. Laula esim. "puupää-Juha"

Kuvio 17. *Rumpusetisoiton perusteet*, filli-harjoituksia. (Säily 2008, 20)

Ajattelin aluksi, että kahdeksasosien päälle sopisivat kaikki kaksitavuiset sanat, kuten esimerkiksi "Katto", "Lakki", "Kuppi" tai "Kakku". Huomasin kuitenkin, että edellä luetellut sanat voivat lausuttuna kuulostaakin kolmimuunteisilta kahdeksasosilta, minkä seurauksena tasajakoinen 1/8-beat-komppi muuttuu 1/8-shuffle-kompiksi. Hämmennyksen välttämiseksi päätin vielä miettiä lisää sanoja, jotka toimisivat opetteluun tukena. Totesin, että tehtävässä toimivatkin parhaiten lyhyet, nelikirjaimiset sanat, jotka alkavat konsonantilla, kuten esimerkiksi

Puku
Mäki
Näky
Laki
Kala
Maku
Satu
Sana

Mietin samalla, löytyisikö myös trioli-, shuffle- ja 1/16-beat-kompeihin sanoja, jotka helpottaisivat kunkin kompin hahmottamista. Esimerkiksi 1/8-beat-kompin jälkeen tule-

vissa trioli-komppiharjoituksissa toimivat parhaiten kolmitavuiset sanat, joissa jokainen tavu alkaa konsonantilla. Käyttökelpoisia loruja saa vaikkapa sanoista

Sipuli
Sokeri
Paperi
Kapula
Kupari
Kitara

1/16-beat-kompeihin sopivat taas esimerkiksi yhdyssanat, jotka sisältävät yhteensä neljä lyhyttä, konsonantilla alkavaa kaksikirjaimista tavua. 1/16-kompin tueksi käy esimerkiksi vauhdikasta liikettä kuvaavat sanat "Pikajuna" ja "Ravirata". Samalla huomasin myös, että joihinkin komppiesimerkkeihin saattoi toimia paremmin sana "Risukasa", kuin "Pikajuna".

Johdin oppaassani shuffle-kompit triolikompista jättämällä triolin keskimmäisen hi-hat-
nuotin pois. Sama keino ei kuitenkaan toiminut lorujen kanssa, sillä esimerkiksi sanasta "Paperi" olisi jäänyt jäljelle vain irtonaiset tavut "Pa" ja "ri", jotka eivät laulettuna kuulosta kolmimuunteiselta shuffle-kompilta. Koska shuffle-kompissa peräkkäiset (iskulta alkavat) kahdeksasosanuotit esitetään suhteessa 67/33 eli 2:1, ensimmäisen tavun täytyisi kuulostaa pidemmältä, kuin jälkimmäisen (Sibelius-Akatemia 2017, [www](http://www.sibelius.fi)). Tästä syystä kokosin harjoitukseen kaksitavuisia sanoja, joissa ensimmäinen tavu on pidempi, kuin jälkimmäinen. Shuffle-komppiin sopivia sanoja ovat esimerkiksi

Siili
Kaali
Tuuli
Maali
Kuusi
Juusto
Juuri

Rytmisanoja laatiessani pohdin, olisiko komppien opettelussa voinut sittenkin käyttää esimerkiksi yksinkertaisempia, Kodály-metodissa käytettäviä "ti"-tavuja erilaisten sanojen sijasta. Totesin kuitenkin, että tällöin esimerkiksi 1/8-beat-komppi kuulostaisi lausut-

tuna pelkältä neljältä peräkkäiseltä ”ti”-tavulta, jolloin oppilaalle ei selviäisi, minkä ”ti”-tavun aikana vaikkapa virvelirumpua pitäisi soittaa. Tästä syystä rumpusetiharjoituksissa toimivampaa onkin käyttää saman mittaisia tavuja, jotka vaihtelevat. Lisäksi olen havainnut, että rytmisanat, jotka tarkoittavat jotain, ovat paitsi hauskoja mutta myös helppo muistaa.

Mietin myös, voisiko rytmisanojen tehoa nuotin hahmottamisessa lisätä esimerkiksi siten, että iskulle tulevan sanan alkukirjain olisi iso tai jopa lihavoitu. Päädyinkin merkittämään jokaisen sanan isolla alkukirjaimella, jotta tahdin iskut erottuisivat mahdollisimman selkeästi.

4.7 Hakaset

Opettaessani kuvanuoteista huomasin usein, että oppilaat sekoittivat huolimattomuuksissaan esimerkiksi 1/16-kompin ja trioli-kompin keskenään. Harjoitellessamme vaikkapa 1/16-komppia oppilas saattoi soittaa kuusi lyöntiä hi-hatiin, vaikka harjoitukseen oli merkitty kahdeksan hi-hat-kuvaketta ja kuudestoistaosa-rytmiä ilmentävä nelitavui-nen sana ”Risukasa”.

Totesinkin, että pelkät kuvakkeiden ylle kirjoitetut rytmisanat eivät helpota hahmottamista tarpeeksi, joten päätin lisätä hi-hat-kuvakkeiden yläpuolelle hakaset, jotka jakaisivat hi-hat-kuvakkeet pienempiin ryhmiin. Hakasten avulla olisi helpompi erottaa, soitetaanko hi-hatiin esimerkiksi neljä, kuusi vai kahdeksan kertaa 2/4-tahdin aikana. Samalla hakaset jakaisivat harjoituksen 1/4-iskuihin.

Lisäksi hakaset ryhmittävät kuvakkeet samalla tavoin, kuin palkit yleisissäkin nuoteissa. 1/16-kuvakkeet ovat jaettu neljän kuvakkeen ryhmiin ja trioli-kuvakkeet kolmen kuvakkeen ryhmiin. Vaikka yleisesti 1/8-nuotteja voikin palkittaa 4/4-tahtilajissa neljän nuotin ryhmiin, päätin, että on selkeämpää jakaa 1/8-kuvakkeet kahden kuvakkeen välein, jotta ne eivät sekoittuisi 1/16-kompin kuvakkeisiin.

4.8 Rumpufillit

Mietin useaan otteeseen, olisiko oppaaseen syytä sisällyttää myös osio, joka käsittelee rumpufillejä. Rumpufillillä (engl. *fill*) tarkoitetaan rumpusetillä soitettavaa rytmiä, jonka

avulla rumpali voi yhdistää kappaleen kaksi eri osaa luontevasti toisiinsa. Filliä voi käyttää esimerkiksi vietäessä kappaletta A-osasta B-osaan tai tultaessa vaikkapa kertosäkeestä takaisin välisoittoon. Fillin avulla siis valmistellaan kappaleessa jotain tulevaa uutta tai kertautuvaa aiempaa osaa. Lisäksi rumpufilliä voi käyttää kappaleen aloittamiseen. (Rautiainen 2006, 29.)

Pohdin filliharjoitusten lisäämistä oppaaseen, sillä fillejä harjoitellaan useasti jo heti ensimmäisten komppiharjoitusten jälkeen. Fillien avulla oppilas oppii soittamaan monipuolisesti koko rumpusetiä ja yhdistämään erilaisia komppeja toisiinsa. Rumpukompeissakin käytetyt rytmisanat toimisivat hyvin myös fillien harjoittelussa. Aiemmin esiteltyjen sanojen lisäksi esimerkiksi seuraavia sanoja voisi käyttää fillien opettelussa.

Kaapeli

Tiikeri

Kuutamo

Rahapuu

Kesäkuu

Titityy

Tomaatti

Pinaatti

Kanootti

Filli-harjoitusten lisääminen oppaaseen saattaisi olla kuitenkin ongelmallista. Koska oppaastani puuttuvat nuottien aika-arvot, saattaisi rumpufillien opettelu olla hankalaa ja sekavaa. Pelkkä fillin yläpuolella lukeva rytmisana ei ehkä ilmaisisi tarpeeksi selkeästi, pitäisikö fillissä soittaa 1/8- vai 1/6-osia tai kenties jotain niiden sekoitusta.

Mietin kuitenkin, voisiko filli-harjoituksista tehdä pikemminkin jonkinlaisia rumpusetiharjoituksia, jotka eivät olisi sidoksissa mihinkään komppiin tai aika-arvoihin. Näin oppilas voisi kuitenkin soittaa erilaisia rytmejä koko rumpusetillä ja opetella orkestroimaan samoja rytmejä eri rumpuihin. Olen huomannut, että etenkin nuorimmat oppilaani pitävät siitä, jos he voivat soittaa erilaisia melodioita käyttäen vaikkapa rumpusetissä olevia tom tom –rumpuja.

4.9 Rajaaminen – mihin opas loppuu?

Filli-harjoitusten poisjättäminen auttoi minua rajaamaan ja selkeyttämään oppaan sisältöä. Sen sijaan, että yrittäisin sisällyttää kaiken rumpujensoiton alkeisopetukseen liittyvän materiaalin yhteen oppaaseen, ajattelin, että voisin jakaa kokonaisuudet esimerkiksi muutamaan eri oppaaseen. Tällöin ensimmäinen osa tulisi sisältämään ainoastaan rumpukomppiharjoituksia ja toinen osa voisi sisältää esimerkiksi erilaisia filli-harjoituksia. Opeteltävien aiheiden jakaminen useaan lyhyeen oppaaseen voisi auttaa oppilasta hahmottamaan kokonaisuuksia paremmin.

5 Oppaan toteutus

5.1 Adobe Illustrator

Käytin oppaan kuvakkeiden luomiseen Adoben kehittämää, vektorigrafiikkaan perustuva Adobe Illustrator –piirto-ohjelmaa. Valitsin Illustratorin, sillä sitä pidetään parhaana kuvantuottajien työkaluna erilaisia kuvituksia ja infografiikkaa luotaessa. Lisäksi olin käyttänyt kyseistä ohjelmaa jo ennestään mm. logojen, levynkansien ja julisteiden tekemiseen, minkä ansiosta minun ei tarvinnut opetella uuden ohjelmiston käyttöä alusta alkaen. (Korkeila 2016, 2.)

Alun perin Adobe kehitti ohjelman omaan käyttöönsä muokatakseen PostScript-sivunkuvauskieltä visuaalisesti. Tästä syystä ohjelma avaa ja käsittelee edelleen monia PostScript-sivunkuvauskieleen pohjautuvia tiedostomuotoja, kuten esimerkiksi PS-, eps- ja pdf-tiedostoja. Usein Illustratoria saatetaankin käyttää tiedostojen avaamiseen ja muokkaamiseen, vaikka ohjelmaa ei varsinaisesti käytettäisikään tuotannossa. (Korkeila 2016, 5.)

Hankkimalla oikeuden käyttää Adobe Illustratoria, sain käyttööni myös muita Creative Cloud -ohjelmia, kuten esimerkiksi InDesign-sivuntaitto-ohjelman, josta oli runsaasti hyötyä oppaan koostamisessa. Creative Cloud on Adoben kuukausitilauksella toimiva ohjelmisto- ja palvelupaketti, joka pitää sisällään monia mielenkiintoisia, tiiviisti integroituja ohjelmia, mobiilityökaluja ja pilvipalveluita, jotka tehostavat työskentelyä monin tavoin. (Korkeila 2016, 2; 6.)

Vektorigrafiikassa objektit luodaan sijoittamalla koordinaattipinnalle ankkuripisteitä, joiden välit yhdistetään vektoripoluilla. Toisin kuin esimerkiksi digitaalisissa valokuvissa käytetty pikseligrafiikka, vektorigrafiikka ei ole sidottu resoluutioon, minkä ansiosta sitä voidaan suurentaa ja pienentää rajattomasti ilman, että laatu kärsii. Hyviä esimerkkejä vektorigrafiikasta ovat vaikkapa logot, tekstit, kartat, ja kaaviot. (Korkeila 2016, 20.)

5.2 Kuvakkeiden piirtäminen

Tavoitteenani oli piirtää kuvakkeita, jotka eivät olisi liian realistisia eivätkä vastaavasti liian abstraktejakaan. Jos kuvakkeet olisivat liian tarkkoja, ajatus hauskoista, nopeasti piirrettävistä kuvanuoteista menisi metsään. Jos taas kuvakkeet olisivat pelkkiä ympyröitä ja neliöitä, kuvakkeet eivät ilmaisisi tarpeeksi selkeästi, mitä rumpua milloinkin pitäisi soittaa. Tällöin myöskään alkuperäinen ajatus rumpusetiä muistuttavista kuvakkeista ei toteutuisi. Pohdimmekin yhdessä ohjaajani Kai Talonpojan kanssa sitä, kuinka yksinkertaisia tai monimutkaisia kuvakkeiden pitäisi olla. Kai Talonpoika ehdotti aluksi, että yrittäisin pelkistää kuvakkeita niin paljon, kuin mahdollista, jotta oppilaan olisi vaivatonta ja nopeaa piirtää kuvakkeita itse.

Tein kuvakkeista lukuisia versioita. Ensimmäiset piirtämäni hi-hat-kuvakkeet muistuttivatkin enemmän lentävää lautasta, kuin hi-hat-symbaaleja. Eniten aikaa jouduin kuitenkin käyttämään virvelirumpukuvakkeeseen, joka näytti aluksi vanhanaikaiselta televisiolta. Tästä syystä päätinkin poistaa kuvakkeesta virvelitelineen. Tämän ansiosta kaikki kuvakkeet mahtuivat myös paremmin allekkain. Myöhemmin lisäsin virvelirumpukuvakkeeseen myös viritysesät, jottei kuvake muistuttaisi esimerkiksi jonkin maan lippua. Samalla päätin lisätä myös bassorumpukuvakkeeseen viritysesät. Olimme samaa mieltä siitä, että instrumentit kannattaa piirtää ennemmin kaksiulotteisina ja sivusta katsottuina, kuin kolmiulotteisina ja yläviistosta katsottuina. Lisäksi oppilaan on vaivattomampaa piirtää kaksiulotteisia, kuin kolmiulotteisia kuvakkeita.

Mietin myös, pitäisikö kuvakkeiden olla **värillisiä** vai mustavalkoisia. Päätin aluksi tehdä kaikista kuvakkeista kuitenkin mustavalkoisia ja kenties myöhemmin muuttaa ne värilliseksi. Värilliset kuvakkeet saattaisivat helpottaa entisestään kuvakkeiden hahmotamista. Lisäksi värien avulla voisi esimerkiksi tehdä dynamiikkamerkintöjä kuvakkeisiin, kuten vaikkapa aksentteja joka toiselle hi-hat-lyönnille. Aksentoimattomat hi-hat-kuvakkeet voisivat olla symbaalien väriä muistuttavia keltaisia kuvakkeita ja vastaavasti aksentoidut hi-hat-kuvakkeet vaikkapa tummempia, oransseja kuvakkeita. Esimerkiksi Markku Kaikkosen ja Kaarlo Uusitalon laatimissa kuvionuoteissa käytetäänkin värillisiä symboleja, joiden avulla soittajan on helpompi hahmottaa, mihin rumpuun tulee lyödä (Kaikkonen & Uusitalo 2005, 36-37).

Talonpoika kehotti myös miettimään kuvakkeiden **ääriviivan paksuutta**. Tulostin oppaasta useita koesivuja ja mietin, mikä viivan paksuus toimisi parhaiten. Tarkastelin

myös useita erilaisia kuvakkeita ja esimerkkejä informaatiografiikasta ja huomasin, että monessa tapauksessa ääriviivat ovat yllättävän paksuja. Tulinkin lopulta siihen tulokseen, että hieman paksumpi viiva näyttää vahvalta ja selkeältä myös kauempaa katsottuna.

5.3 Kirjaintyyppi

Koska oppaani sisältää suurimmalta osin suuria kuvanuotteja, on mielestäni tärkeää, että vähäiset tekstit ja tavut toimisivat sulavasti kuvakkeiden kanssa ja tukevat kokonaisuutta.

Vertailtuani erilaisia kirjaintyyppejä päädyin lopulta valitsemaan ajattoman Futura-kirjaintyyppin. Saksalaisen Paul Rennerin jo vuonna 1927 suunnittelemaa Futuraa käytetään tänäkin päivänä runsaasti erilaisissa yhteyksissä, joissa halutaan korostaa moderniutta, tulevaisuutta ja edistystä. Kirjaintyyppi saattaa myös herättää vahvoja mielleyhtymiä taide- ja arkkitehtuurikoulu Bauhausin kanssa, vaikka Rennerillä ei ollutkaan mitään virallista yhteyttä kyseiseen kouluun. Luultavasti kirjaintyyppin julkaisuajankohdasta johtuen Rennerillä oli kuitenkin samantapaisia näkemyksiä, kuin Bauhausin opettajilla oppilailla. (Seddon 2016, 152; Talonpoika 2016, 9.)

FUTURA ND MEDIUM

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 1234567890
 ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

FUTURA ND DEMIBOLD

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 1234567890 ABCDEFGHIJKLMNOPQRST

FUTURA ND BOLD

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 1234567890 ABCDEFGHIJKLMNOPQR

153

FUTURA ND BOOK

abcdefghijklmnop

Kuvio 18. Futura-kirjaintyyppin erilaisia leikkauksia. (Seddon 2016, 153)

Futura on kuuluisin esimerkki päätteettömästä Geometric Sans -kirjaintyyppistä, jossa kaikki pyöreät muodot ovat täydellisiä ympyröitä. Futuran tunnistaakin helposti geometrisuutensa ansiosta; pienaakkosista a-kirjain on yksikerroksinen ja M-suuraakkosen varret ovat levitetty ulospäin. Lisäksi kaikki pisteet ovat pyöreitä. Ironisesti juuri Futuran geometrisuus saattaa joissain tapauksissa aiheuttaa ongelmia tekstin silmäiltävyydessä. Esimerkiksi kirjaintyyppille ominainen matala, yksikerroksinen a-kirjain saattaa nopeasti katsottuna sekoittaa o-kirjaimen. Suunnitellessani harjoituksia kokeilinkin saman kirjainperheen useita erilaisia leikkauksia ja pistekokoja, jotta teksti olisi mahdollisimman helposti luettavaa. (Seddon 2016, 94 & 152.)

5.4 Taitto ja asettelu

Koska oppaassa käytetään suurimmalta osin kuvanuotteja, on tärkeää, että opas on kuvitukseltaan erittäin selkeä ja miellyttävä lukea. Silti, vaikka kyse on alkeiskirjasta, kuvituksen ei mielestäni tarvitse olla lapsenomainen. Olen monesti esitellyt oppilailleni vaikkapa kahta samankaltaista kirjaa, joista toinen on tarkoitettu lapsille ja toinen kehittyneemmille oppilaille. Kysytyäni kummasta kirjasta oppilas haluaisi soittaa, hän valitsee aina edistyneempien kirjan, jossa harjoitukset ovat yhdellä sivulla, selkeästi numeroituina ja allekkain.

Lisäksi koen, että yhdelle sivulle tai aukeamalle ei kannata suloa liikaa harjoitteita. Olen huomannut, että oppilaat soittavat mieluiten kirjasta, jonka sivulla komppiharjoituksia on vaikkapa kahdeksan eikä 32. Saattaa olla, että kookkaammat ja harvemmin asetellut nuottiviivastot auttavat oppilaita keskittymään soitettaviin harjoitteisiin paremmin. Samalla pohdin myös, toimisivatko kuvanuotit paremmin vaaka- kuin tavallisessa pystyasettelussa. Mielestäni hyvin selkeää ja ilmavaa vaaka-asettelua käytetään esimerkiksi Géza Szilvayn ja Pirkko Simojoen *Colourstrings*-oppaissa.

The image shows two pages from a music book, numbered 44 and 45. Page 44 (left) is titled "The pupil may colour the pictures of the speed symbols." and features four rows of musical notation. Each row contains a sequence of notes and rests, with corresponding icons of cars and trains below them. The icons are arranged in a way that suggests a specific rhythm. Page 45 (right) is titled "The pupil should draw the equivalent rhythm notation above the speed symbols." and shows the same sequence of icons as page 44, but with blank space above them for drawing rhythm notation. Both pages include a small logo in the top left corner and a "USE ONLY COLOURED PENCILS" instruction in the top right corner.

Kuvio 19. *Viola ABC*, nuottiesimerkki. (Simojoki & Szilvay 2009, 44-45)

6 Projektin tuloksen esittämistapa

Kaavailin alun perin tekeväni rumpuoppaastani painetun, tehtäväkirjamaisen oppaan. Jäin kuitenkin miettimään, voisiko opas olla myös digitaalinen kirja, jonka oppilas voisi ladata älypuhelimelle, tabletille tai tietokoneelle.

6.1 Painettu vai digitaalinen materiaali

Mobiilisovellus eli applikaatio olisi **saatavuutensa** kannalta parempi vaihtoehto verrattuna perinteiseen painettuun oppaaseen. Mobiilisovellus olisi helppo hankkia ja se kulki aina oppilaan älypuhelimien mukana. Lisäksi sovelluksen voisi ladata välittömästi niin kutsutusta mobiilisovelluskaupasta, kun taas painettu kirja pitäisi tilata, jos sitä ei löytyisi vaikkapa paikallisesta kirjastosta, soitin- tai kirjakaupasta.

Jotta digitaalista materiaalia voisi lukea, tarvitsee oppilas siis älypuhelimien tai tabletin. Jokaisella oppilaallani näyttää älypuhelin jo olevankin, mutta sellaisen puuttuessa voisi oppilaitos tarjota vaikkapa tabletti-tietokoneen yhteiseen käyttöön. Esimerkiksi työpaikassani Pohjois-Kymen musiikkiopistossa käytetään nykyään iPad-tablettitietokoneita musiikinteorianopetuksessa.

Lisäksi mobiilisovellus vaatisi verkkoyhteyden ainakin latausvaiheessa. Huomasin, että työskentelen kuukauden aikana aktiivisesti 4-5 eri harjoitustilassa, jotka kaikki sijaitsevat maan alla. Rumpusetin soittoon soveltuvat tilat sijoitetaankin usein kellarikerroksiin, johon ei edes mobiiliverkkoyhteys aina kanna. Tästä syystä mobiilisovelluksen kaikki sisältö pitäisikin olla valmiiksi samassa paketissa, jotta applikaatiota voisi käyttää ns. ”offline-tilassa” eli ilman verkkoyhteyttä.

Ekologisuutta ajatellen mobiilisovellus olisi painettua materiaalia parempi vaihtoehto. Käytettäessä mobiilisovellusta vältyttäisiin kohtuuttomalta tulostamiselta ja kopiaimiselta, jota yritetään varmasti hillitä monessa oppilaitoksessa, kuten esimerkiksi työpaikassani Pohjois-Kymen musiikkiopistossa.

Digitaaliseen oppaaseen olisi melko vaivatonta lisätä **ääni- ja videonäytteitä**, mikä onnistuisi esimerkiksi ohjelmaan upotetun midi-soittimen avulla. Laadukkailla soundeilla varustettu midi-soitin olisi mielestäni CD-äänilevyä parempi vaihtoehto, sillä useiden

painettujen oppaiden mukana tulevat CD-äänilevyt katoavat helposti, niille mahtuu rajattu määrä ääniesimerkkejä ja niiden käyttäminen on yhä hankalampaa vähenevien CD-soittimien takia. Lisäksi CD-levyn valmistaminen lisää painokustannuksia. CD-äänilevyn ääniesimerkkeihin verrattuna midi-pohjaisen virtuaalirumpusetin soittamia komppeja voisi muokata, mikä mahdollistaisi myös itse sävellettyjen komppien kuuntelemisen. Myös mahdollisten videonäytteiden liittäminen sovellukseen olisi paljon helpompaa ja edullisempaa, kuin erillisen DVD-levyn painattaminen.

Oman soiton äänittäminen on mielestäni erittäin tehokas tapa seurata oppimista. Nykyaikaisista älypuhelimista ja tableteista löytyvää mikrofonia voisi myös käyttää hyväksi. Ohjelmaan liitetyn äänitystoiminnon avulla olisi mahdollista äänittää ja kuunnella omaa soittoa, mikä olisi erittäin hyvä työkalu oppilaan itseopiskelun kannalta.

6.2 E-kirja

Pohdin myös, voisiko valmiin materiaalin muuttaa niin kutsutuksi e-kirjaksi. E-kirja eli sähköinen kirja toimii, kuten perinteinen painettukin kirja mutta sitä luetaan tietokoneella, tabletilla, älypuhelimella tai siihen tarkoitettulla lukulaitteella (Sahkoinenkirja.fi 2017, www). Omassa kehittämisprojektissani sähköinen kirja sijoittuisi formaattina johonkin painetun materiaalin ja mobiilisovelluksen välimaastoon; se olisi digitaalinen, ekologinen ja helposti saatavilla mutta tuntuisi kuitenkin enemmän kirjalta, kuin applikaatio.

Ajattelin, että oppaan sivut olisi helppo muuntaa esimerkiksi yleisesti käytetyiksi PDF-sivuiksi, mutta PDF-tiedostot eivät kuitenkaan sovellu sähkökirjan sivuiksi sellaisenaan. PDF-sivut pysyvät kokonaisina sivuina näytön koosta huolimatta, kun taas E-kirjan tekstit ja kuvat skaalautuvat käytettävän näytön mukaan. Lisäksi oikein toimivan sähköisen kirjan fonttia ja taustaväriä voi muokata muuttamatta itse kirjan sisältöä. PDF-tiedosto toimiikin parhaiten silloin, kun halutaan, että dokumentti näyttää juuri siltä, kuin se näyttäisi painettunakin. Sen sijaan e-kirjat käyttävät nykyään PDF-formaattia joustavampaa ePub-formaattia, jonka IDPF (International Digital Publishing Forum) kehitti kymmenisen vuotta sitten. Joukon erilaisia HTML-tiedostoja sisältävä ePub on ikään kuin web-sivu laatikossa, kirjoittaa David Kudler artikkelissaan *What IS an Ebook?*. (The Book Designer 2017, www.)

Tutkittuani hieman e-kirjoja ja niiden luomiseen liittyviä sivustoja totesin, että materiaalin muuntaminen e-kirjaksi veisi kuitenkin oman aikansa ja vaivansa. Ajanpuutteen

vuoksi en aio syventyä sähköisen kirjan laatimiseen työssäni tämän enempää mutta pidän e-kirjaa silti mielenkiintoisena vaihtoehtona, johon palaan varmasti saatuaani painetun version valmiiksi.

6.3 Magneettitaulu

Olen toistaiseksi käyttänyt opetustyössäni ainoastaan A4-paperiarkille tulostettuja harjoitussivuja. Irtonaiset paperiarkit toimivat hyvin, sillä ne mahdollistavat esimerkiksi erilaisten komppien yhdistämisen ja uudelleen järjestämisen. Lisäksi paperiarkit toimivat hyvin piirrostehtävässä. Olen kuitenkin pohtinut, olisiko jonkinlainen magneettitaulu kätevämpi, kuin paperiarkit.

Taulu, johon kuvakkeet voisi kiinnittää esimerkiksi magneettien avulla, olisi nopea ja ekologinen tapa opettaa nuotteja. Taulun avulla opettaja tai oppilas voisi laatia vaivattomasti lukemattomia erilaisia komppeja tunnin aikana eikä yhtään tulostetta tarvitsisi ottaa. Mietinkin, että tauluja voisi olla esimerkiksi kolme erilaista, jolloin jokaiseen tauluun voisi laatia oman pohjan 1/8-, trioli- ja 1/16-komppia varten. Lisäksi taulu voisi taittua keskeltä, jonka ansiosta harjoittelun voisi aloittaa puolikkaista 2/4-tahdeista.

7 Pohdinta

Ryhdyin alun perin laatimaan yksinkertaistettuja kuvanuotteihin perustuvia rumpusetti-harjoituksia, jotta soittotunneillani käyvät kaiken ikäiset alkeisoppilaat pääsisivät mahdollisimman nopeasti alkuun soittoharrastuksessaan. Suurimmalla osalla aloittelevista oppilaistani ei ollut ennestään nuotinlukutaitoa tai edes aiempaa musiikillista kokemusta, joten tarvitsin oppaan, jonka avulla oppilas pääsisi mahdollisimman nopeasti soittamaan. Tarkoituksenani ei ollut luoda uutta, korvaavaa nuotinnusjärjestelmää rumpuseuille, vaan pikemminkin kirjoittaa pikaopas, joka toimisi apupyörien tavoin opeteltaessa rumpusetisoiton alkeita ja nuotinlukua. Pyrinkin välttämään tekemästä opasta, joka voisi jotenkin hämmentää oppilasta ja hankaloittaa varsinaisten nuottien oppettelua.

Kokeilin laatimiani kuvanuotteja kaiken ikäisillä vasta-alkajilla, kuten esimerkiksi lapsilla, murrosikäisillä ja aikuisoppilailla. Huomasin esimerkiksi, että 6-7-vuotiaat rumpuoppilaani kykenivät soittamaan suurimman osan oppaan harjoituksista jo muutaman ensimmäisen soittotunnin aikana. Teini-ikäisten ja aikuisten kohdalla eteneminen tapahtui jopa vieläkin nopeammin. Haastattelin myös muutamia peruskoulun ja lukion musiikinopettajia, joiden mielestä kuvanuotit voisivat toimia hyvin opetettaessa rumpusetisoiton alkeita vaikkapa koko luokalle samanaikaisesti. Laatiessani harjoituksia mietin lisäksi, auttaisivatko selkeät kuvanuotit oppilaita, joilla esiintyy esimerkiksi nuotinlukuun liittyviä lukihäiriöitä tai motorisia vaikeuksia.

Kaikki oppaan harjoitukset ovat merkitty myös yleisesti käytössä olevilla rumpunuoteilla, jotta oppilaan siirtyminen haastavampiin harjoituksiin olisi mahdollisimman helppoa ja saumatonta. Nuotinnoksia varten kävinkin läpi erilaisia merkintätapoja, joita rumpunuoteissa ja -oppaissa esiintyy. Huomasin, että vaikka rumpunotaatio näyttää melko samanlaiselta eri oppaissa, pieniä eroavaisuuksia esiintyy silti. Variaatiot rumpunotaatiossa vaihtelevat kenties instrumentin monimuotoisuutensa ja ehkä myös nuoren ikänsä vuoksi. Tutkin lisäksi jo olemassa olevia kuvanuottijärjestelmiä, joista levinneimpänä pidetään kotimaista musiikkiterapeutti Kaarlo Uusitalon kehittämää Kuvionuottijärjestelmää. Erona pitäisin kuitenkin sitä, että vaikka kuvanuoteissani on paljon yhtäläisyyksiä Kuvionuottien kanssa, laatimani opas keskittyy ainoastaan rumpusetisoittoon tarkoitettuihin kuvanuotteihin.

Opasta tehdessäni mietin, mihin järjestykseen komppiharjoitukset kannattaisi laittaa, jotta opas etenisi johdonmukaisesti ja tasaisesti vaikeutuen. Joissain rumpusetisoiton

oppaissa esimerkiksi 1/8- ja shuffle-komppiharjoitukset ovat peräkkäin kenties siitä syystä, että molemmissa kompeissa soitetaan saman verran hi-hat-nuotteja, vaikka jälkimmäisessä tyyliässä noudatetaankin kolmimuunteista fraseerausta. Olen kuitenkin huomannut opetustyössäni, että shuffle-komppi on useimmille oppilaille liian haastava harjoiteltavaksi heti 1/8-kompin jälkeen. Mielestäni esimerkiksi 1/8-kompista siirtyminen trioli-komppiin onnistuu monelta oppilaalta huomattavasti helpommin. Tästä syystä järjestinkin harjoitukset siten, että tyylin määräävien hi-hat-nuottien määrä lisääntyy tasaisesti. Näin oppaan viimeinen osio käsitteleekin 1/16-komppia, jossa soitetaan enemmän hi-hat-nuotteja, kuin taas trioli-kompissa. Pysin lisäämään oppaaseen myös eri tyyliä kompeja ympäri maailmaa, jotta harjoitukset olisivat mahdollisimman monipuolisia. Kiinnitin huomiota myös siihen, että erikoisemmatkin kompit esiintyisivät muiden komppien seassa eivätkä esimerkiksi omassa osiossaan oppaan lopussa.

Testatessani laatimaani opetusmateriaalia huomasin, että etenkin nuorimmat oppilaat pitivät oppaan soveltavista harjoituksista. He nauttivat omien komppien säveltämisestä ja siitä, että he pystyivät itse soittamaan säveltämänsä kompin. Lisäksi havaitsin, että soveltavat yhdistämistehtävät, joiden avulla he pystyivät itse vaikuttamaan opetettava materiaalin laatimiseen, auttoivat pitämään oppilaan mielenkiinnon yllä. Sävellyksen eli piirtotehtävä onnistui mielestäni hyvin mutta yhdistämistehtävän kohdalla jouduin tyytymään kompromissiin. Mietin pitkään, miten yhdistämistehtävän olisi voinut toteuttaa siten, että erilaisia 2/4-tahteja eli kokonaisia sivuja olisi voinut järjestää haluamaansa järjestykseen. Tällainen tehtävä ei kuitenkaan onnistu kirjassa, jossa sivut ovat kiinteitä. Jouduinkin laatimaan tehtävästä version, jossa oppilaille tarjotaan erilaisia vaihtoehtoja mutta hän ei voi itse täysin päättää, minkälainen kompista tulisi. Sama tehtävä onnistuisi kuitenkin esimerkiksi digitaalisessa julkaisussa, jossa erilaisia komppisivuja voisi raahata eri järjestyksiin.

Laatiessani harjoituksia, yritin kehittää kuvanuottien lisäksi muita keinoja, joiden avulla erilaisten rumpukomppien opettelu olisi nopeampaa ja helpompaa. Huomasin nopeasti, että harjoituksiin liitetyt tavut ja rytmisanat auttoivat joitain oppilaitani hahmottamaan kompeja paremmin. Tutkittuani erilaisia rytmitysjärjestelmiä totesin, että oppilaan äidinkielestä tutut sanat toimivat rumpukomppien opettelussa parhaiten. Paitsi että ne ovat hauskoja ja helppoja muistaa, ne ovat useasti helpompi saada svengämaan, kuin esimerkiksi pelkät tavutetut numerot.

Silloin tällöin laatiessani kuvanuotteja pohdin myös, että voisiko kuvanuoteista soittaminen johtaa oppilasta jotenkin harhaan tai voisiko oppilaalla olla vaikeuksia siirtyä kuvanuoteista varsinaisiin nuotteihin. Tästä syystä kuvanuotit ovatkin samassa järjestyksessä, kuin yleiset rumpunuotit. Lisäksi jokainen komppi on kirjoitettu myös yleisesti käytetyillä rumpunuoteilla, jotta siirtyminen vaativampiin harjoituksiin tapahtuisi mahdollisimman saumattomasti.

Onnistuin mielestäni piirtämään kuvakkeista sellaisia, kuin olin alun perin suunnitellutkin. Lukuisten versioiden piirtäminen ja kokeileminen vei kuitenkin aikansa. Esimerkiksi virityspesien päivittäminen virvelirumpukuvakkeeseen tarkoitti sitä, että jouduin pyyhkimään kaikki jo piirretyt sivut ja aloittamaan työn alusta. Halusin kuitenkin työstää kuvakkeiden ulkoasua viimeiseen asti, jotta opas näyttäisi myös esteettisesti huolitellulta. Pohdin myös, että kuvakkeista olisi kenties voinut tehdä värillisiä, mikä olisi mahdollistanut esimerkiksi aksenttien käytön ja auttanut nuottien hahmottamista. Lisäksi kiinnitin huomiota myös oikeanlaisen kirjaintyyppin valintaan.

Ominaisuudet, jotka painetusta oppaasta jäivät valitettavasti puuttumaan ovat ääni- ja videonäytteet. Luovuin melko nopeasti ajatuksesta liittää oppaan mukaan CD- tai DVD-levyn, sillä niiden käyttäminen soittotunnin aikana on mielestäni hieman hankalaa ja työlästä. Lisäksi CD- ja DVD-levyjen painattaminen on melko kallista, joten jonkinlainen latauslinkki tai jopa suoratoistopalvelusta saatavat äänitiedostot voisivat olla kätevämpi vaihtoehto nykypäivänä. Ääni- ja videotiedostot voisi kuitenkin helposti liittää oppaan digitaaliseen versioon.

Päätin lopulta rajata oppaani siten, että se sisältää ainoastaan rumpukompeja. Näin kokonaisuus pysyi hyvin hallinnassa ja opas valmistui ajallaan. Mietin silti, olisiko oppaaseen kannattanut lisätä myös esimerkiksi rumpufillejä, jotta opas olisi mahdollisimman monipuolinen. Yleensä rumpusetisoiton opiskelussa harjoitellaankin ensimmäisiä rumpufillejä jo heti komppiharjoitusten jälkeen. Lisäksi nuorimmat oppilaat pitävät erilaisten rumpufillien ja lyhyiden soolojen soittamisesta rumpusetillä. Ajattelin kuitenkin, että on ehkä järkevämpää julkaista vaikkapa kaksi tai kolme lyhyttä, eri osa-alueita käsittelevää opasta, kuin yksi pitkä opas, jota oppilas ei malta tai ehdi koskaan opiskella loppuun asti. Tästä syystä lyhyet ja tiiviit kokonaisuudet toimivat mielestäni hyvin etenkin alkeisoppaiden kohdalla. Ensimmäisen, kompeja käsittelevän oppaan jälkeen olisikin luontevaa tehdä jatko-osa, joka sisältäisi esimerkiksi kompeihin yhdistettäviä

rumpufillejä tai vaikkapa lyhyitä rumpusooloharjoituksia. Lisäksi filliharjoituksissa voisi käyttää samanlaisia rytmisanoja, kuin komppiharjoituksissakin.

Suunnitellessani opasta mietin pitkään, ryhtyisinkö suoraan suunnittelemaan digitaalista julkaisua perinteisen painetun julkaisun sijasta. Vaihtoehtoina olivat esimerkiksi mobiililaitteella toimiva applikaatio tai elektroninen kirja. Mietin kuitenkin, ehtisinkö saamaan digitaalisen julkaisun valmiiksi ajallaan. Digitaalisen materiaalin toteuttaminen on kuitenkin pitkä ja kallis prosessi, jota varten tarvitsisin itseni lisäksi henkilöitä, jotka pysyisivät ohjelmoimaan varsinaisen sovelluksen. Tästä syystä painetun materiaalin tekeminen oli järkevämpää; opinnäytetyön valmistui varmasti lukuvuoden aikana eikä ylimääräisiä kuluja koitunut. Mietin myös hetken, olisiko Metropolia Ammattikorkeakoulusta löytynyt tieto- ja viestintätekniikan opiskelijoita, jotka olisivat olleet halukkaita osallistumaan tällaiseen projektiin. Koen kuitenkin, että aiheesta kannatti ensin tehdä perinteinen painettu oppikirja, jonka pohjalta voisi seuraavaksi rakentaa digitaalisen julkaisun.

Lähteet

AllMusic 2017. <http://www.allmusic.com/album/back-in-black-mw0000188862> (luettu 24.4.2017)

Behne, K.-E. 1986. Hörertypologien: Zur Psychologie des jugendlichen Musikgeschmacks. Resenbourg: Bosse.

Bengtsson, Sara L. & Ullén, Fredrik 2006. Dissociation between melodic and rhythmic processing during piano performance from musical scores. *NeuroImage*. 30, 272-284. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1053811905007172> (luettu 14.4.2017)

Breckenfeld, Ed 2006. Drum Tabs - The Future of Drum Notation? *Modern Drummer*. May, 118-119.

Brown, Ashley 1979. *Play Drums Today*. Hamlyn.

Dollase, R., Rüsenberg, M. & Stollenwerk, H. J. 1986. *Demoskopie im Konzertsaal*. Mainz: Schott.

Eri-laisten oppijoiden liitto 2017. http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=122 (luettu 24.4.2017)

Fogg, Rod 2010. *How to Read Music: a step-to-step guide*. London: Outline Press.
Frazee, Jane & Kreuter, Kent 1987. *Discovering Orff – A Curriculum for Music Teachers*. New York: Schott Music Corporation.

Fust, Tammy Renee 2006. *Syllable systems: four students' experiences in learning rhythm*. Master's Thesis. Louisville: University of Louisville. <http://ir.library.louisville.edu/etd/473/> (luettu 24.4.2017)

Fältskog, Peter 1994. *Trumskola: Trumsetövningar 1*. Tukholma: Warner/Chappell Music Scandinavia AB.

Gembris, Heiner 2006. *The Development of Musical Abilities*. Colwell, Richard. *MENC Handbook of Musical Cognition and Development*. New York: Oxford University Press, Inc. 124-164.

Gordon, Neil 2000. *Developmental Medicine & Child Neurology*. 42, 214–215. <http://onlinelibrary.wiley.com/store/10.1111/j.1469-8749.2000.tb00073.x/asset/j.1469-8749.2000.tb00073.x.pdf?v=1&t=j1i0nycz&s=6fb61e0cf98364ac1ac7613f15b1c343035631ec&systemMessage=Pay+Per+View+on+Wiley+Online+Library+will+be+unavailable+on+Saturday+15th+April+from+12%3A00-09%3A00+EDT+for+essential+maintenance.+Apologies+for+the+inconvenience.> (luettu 14.4.2017)

Grove Music Online 2017.

http://www.oxfordmusiconline.com.ezproxy.metropolia.fi/subscriber/article/grove/music/A2267403?q=carl+orff&search=quick&pos=2&_start=1#firsthit (luettu 24.4.2017)

Hintikka, Anna-Maija & Strandén, Kaisa 1997. *Tyhmästä ja laiskasta Einsteiniksi*. Helsinki: Opetushallitus & Edita.

Holbrook, M. B. & Schindler, R. M. 1989. *Journal of Consumer Research*, 16. 119-124.
 Huotilainen, Minna 2012. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta.
 Jordan-Kilkki, Päivi; Kauppinen, Eija; Viitasalo-Korolainen, Eeva. *Musiikkipedagogin käsikirja – Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa*. Helsinki: Opetushallitus. 97-110.

Igoe, Tommy 2005. *Groove Essentials 1.0*. New York: Hudson Music LLC.
 Jain, Sunny 2007. *The Total Jazz Drummer: A Fun and Comprehensive Overview of Jazz Drumming*. Los Angeles: Alfred Music.

Juntunen, Marja-Leena 2013. Kuuntele, liiku, keksi ja kokeile – improvisointi ja säveltäminen musiikkiliikunnan kontekstissa. Ojala, Juha & Väkevää, Lauri. *Säveltäjäksi kasvattaminen – Pedagogisia näkökulmia musiikin luovaan tekijyyteen*. Helsinki: Opetushallitus. 33-49.

Kaikkonen, Markku & Uusitalo, Kaarlo 2005. *Soita mitä näet – Kuvionuotit opetuksessa ja terapiassa*. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry. & Oppimateriaalikeskus Opikie.

Klüppelholz, W 1993. *Projekt Musikalische Erwachsenenbildung an Musikschulen, 1990-1992. Abschlussbericht der wissenschaftlichen Begleitung*. Bonn: Verband Deutscher Musikschulen.

Korhonen, Kimmo 2002. *Andante – Klassisen musiikin tietosanakirja*. Helsinki: WSOY.

Korkeila, Sampo 2015. *Illustrator CC – vektorigrafiikka*. Jyväskylä: Docendo Oy.

Laes, Tuulikki 2013. Myöhäisiän musiikkikasvatus myönteisen ikääntymisen tukijana. Juntunen, Marja-Leena; Nikkanen, Hanna M.; Westerlund, Heidi. *Musiikkikasvattaja – Kohti reflektiivistä käytäntöä*. Jyväskylä: PS-kustannus. 310-311.

Lehmann, A. C. 1994. *Habituelle und situative Rezeptionsweisen beim Musikhören: Eine einstellungstheoretische Untersuchung*. Frankfurt: Peter Lang.

Leppänen, Leevi 1989. *Rokkaavat rummut*. Helsinki: Selvät Sävelet Oy.

Mack, L. S. 1982. *Self-concept and musical achievement in the adult learner*. Urbana-Champaign. University of Illinois.

Maestros of the guitar 2017. <http://www.maestros-of-the-guitar.com/tablatore.html> (luettu 24.4.2017)

Niilo Mäki Instituutti 2017. <https://www.nmi.fi/fi/oppimisvaikeudet/motoriikka> (luettu 28.4.2017)

Oiling, Matti 1969. *Rumpalin ABC I*. Helsinki: Fazer Musiikki Oy.

Pouthas, V. 1996. The development of perception of time and temporal regulation of action in infants and children. Deliège, I. & Sloboda J. *Musical beginnings: Origins and development of musical competence*. New York: Oxford University Press, Inc. 115-141.

Rautiainen, Tommi 2006. *Groove in*. Helsinki: Idemco Oy.

Riley, John 1994. *The Art of Bop Drumming*. Manhattan Music, Inc.
 Sahkoinenkirja.fi 2017. <http://www.sahkoinenkirja.fi/> (luettu 24.4.2017)

Seddon, Tony 2016. Let's Talk Type: An Essential Lexicon of Type Terms. London: Thames & Hudson.

Sibelius-Akatemia 2017. <http://www2.siba.fi/muste1/index.php?id=47&la=fi> (luettu 24.4.2017)

Simojoki, Pirkko & Szilvay, Géza 2009. Viola ABC – Book A. Helsinki: Fennica Gehrman Oy.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/vaenn/2015/vaenn_2015_2015-10-30_tie_001_fi.html (luettu 15.4.2017)

Säily, Mika 2008. Rumpusetisoiton perusteet. Tuusula: Mika Säily.

Talonpoika, Kai 2016. Puhutaan kirjaimista – Kasvattajan opas kirjaintyyppeihin. Espoo: Suomen Kirjain.

The Book Designer 2017. <https://www.thebookdesigner.com/2015/06/what-is-an-ebook/> (luettu 24.4.2017)

The Book Designer 2017. <https://www.thebookdesigner.com/2016/03/why-a-pdf-isnt-an-ebook/> (luettu 24.4.2017)

The Conversation 2017. <http://theconversation.com/how-the-brain-reads-music-the-evidence-for-musical-dyslexia-39550> (luettu 14.4.2017)

Ultimate Guitar 2017. https://tabs.ultimate-guitar.com/a/acdc/back_in_black_ver2_drum_tab.htm (luettu 24.4.2017)

Weinberg, Norman 1998. Guide To Standardized Drumset Notation. Lawton: Percussive Arts Society, Inc.

Westerlund, Erna 2010. Nuottilukihäiriökö ongelma? – Oppimishäiriön kohtaaminen soittotunnilla. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21662/Westerlund_Erna.pdf?sequence=1 (luettu 24.4.2017)

Rummut haltuun! Rumpusetitsoiton alkeisopas

